

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Drongengoed

Aalter, Oost-Vlaanderen

20251346

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2025

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	6
1.1.3 Het projectgebied	7
1.2 ASSESSMENT	11
1.2.1 Landschappelijk kader	11
1.2.2 Historisch kader	21
1.2.3 Archeologisch kader	40
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	48
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant omgevingsaanleg ter hoogte van de Splenterbeek, Gottebeek in Ursel, deelgemeente van Knesselare en aan de Beek van de Vijverbeek in Maldegem, beide provincie Oost-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 116 053 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 37 530m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan deels in een zone bestemd als landschappelijk waardevol agrarische gebied en deels in een zone bestemd als bosgebied. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

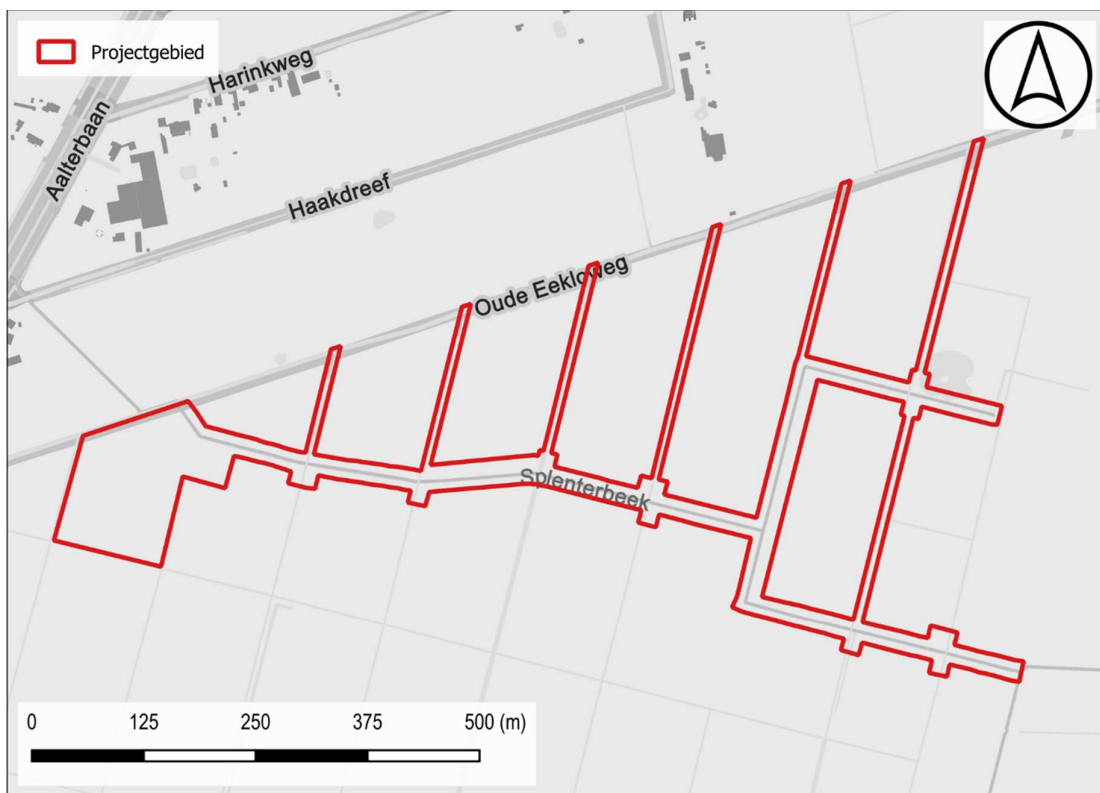
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2025I346	
ERKENNINGNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 81336	Y ₁ : 201580
	X ₂ : 88446	Y ₂ : 206665
KADASTER	Maldegem Afdeling 2, Sectie D, Nummers 1474S, 1748A, 1747A, 1724B, 1746A, 1745A, 1728A, 1727A, 1726B, 1726C, 1704B, 1704C, 1703H2, 1703P, 1703K2, 1703D2, 1703W, 1703X, 1703Z, 1703B2, 1703S, 1703Y Aalter Afdeling 8, Ursel, Sectie C, Nummers 525B, 524B, 544A, 522A, 536A, 524C, 525C, 535C	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 tot 4	

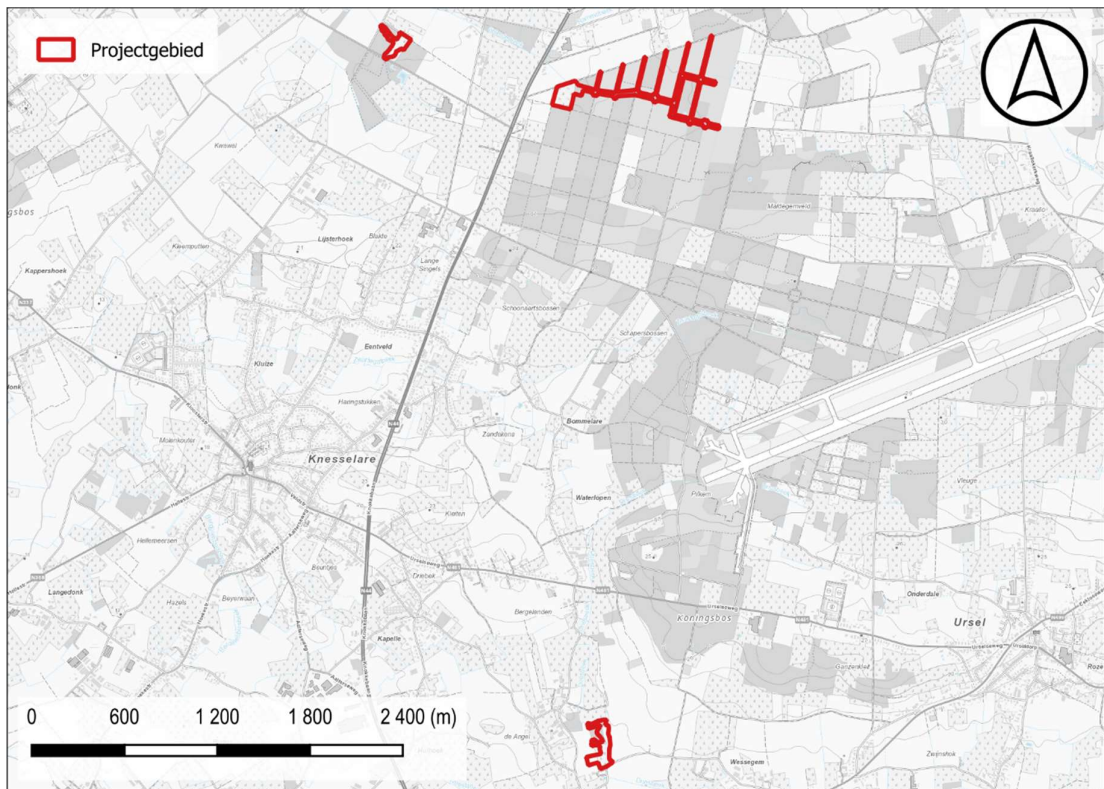
Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 3: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 4: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

---

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

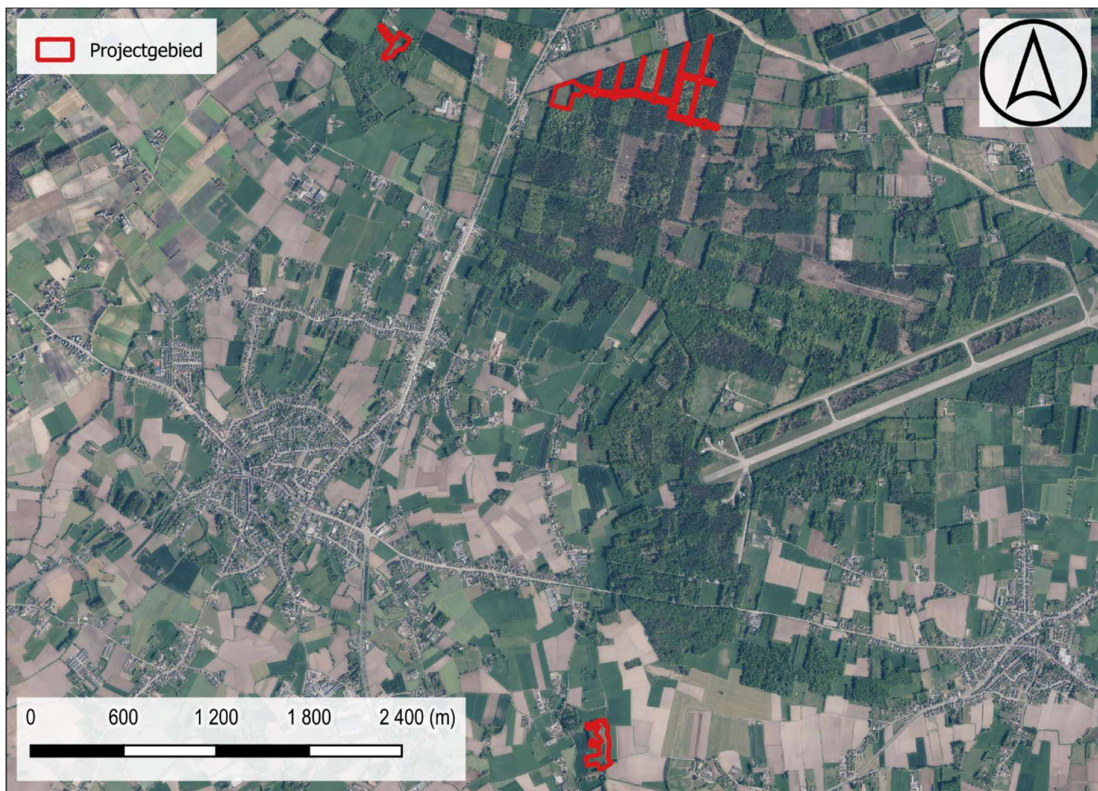
1.1.3 Het projectgebied

1.1.3.1 *Archeologische voorkennis*

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats.

1.1.3.2 *Ruimtelijke situering*

Het projectgebied bestaat uit drie zones. De twee noordelijke zijn gelegen in Maldegem, provincie Oost-Vlaanderen. Langs de Grote Burkelkalseide (west) en de Oude Eekloweg (oost). Doorheen het noordwestelijke terrein stroomt de Vijverbeek, door de noordoostelijke de Splenterbeek. De zuidelijke projectzone is gelegen in Ursel, deelgemeente van Knesselare, provincie Oost-Vlaanderen, en is gelegen langs de Blauwgoedstraat. Doorheen dit terrein loopt de Gottebeek van noord naar zuid.

Figuur 5: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 *Geplande bodemingrepen*

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 116 053 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 34 958 m². Deze werken zijn verspreid over een drietal zones, namelijk ter hoogte van de Splenterbeek, Gottebeek in Ursel, deelgemeente van Knesselare en aan de Beek van de Vijverbeek in Maldegem, beide provincie Oost-Vlaanderen.

- *Zone Beek van de Vijverbeek*

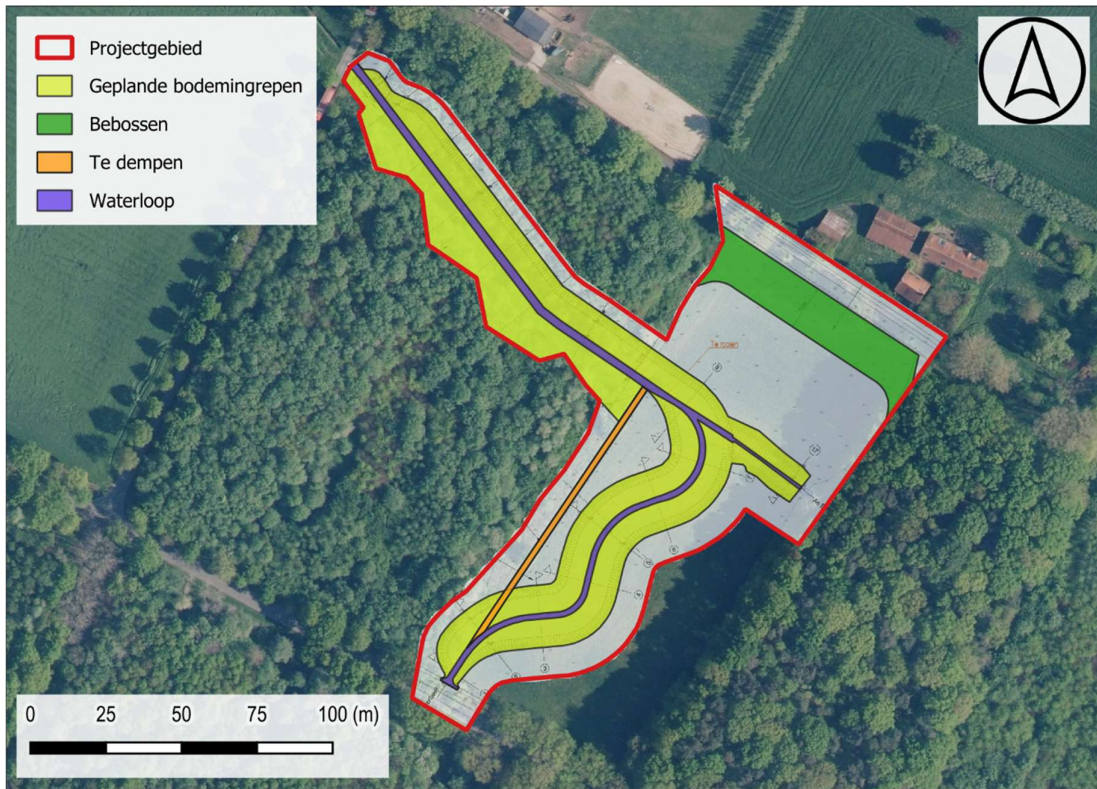
De zone aan de Beek van de Vijverbeek beslaat ca. 15 270 m². Hier plant men de herprofilering van deze waterloop. De loop van de gracht wordt opgeschoond en op de oevers wordt een talud aangelegd. Daarnaast wordt ook een bestaande gracht gedempt. In noordoostelijk hoek wordt een ecologische corridor aangelegd ter boscompensatie. De bodemingrepen beslaan in deze zone zo'n 7844 m². Men dient hier rekening te houden met een ingreep van ca. 50 cm-mv.

- *Zone Splenterbeek*

De zone van de Splenterbeek beslaat ca. 73 868 m². Hier plant men aan westelijke zijde de realisatie van een poel van ca. 1253 m² tot ca. 75 cm-mv. Ten zuiden van deze poel wordt een zone voorzien waar men over ca. 7873 m² aan boscompensatie zal doen door het aanplanten van nieuwe bomen. Deze zone wordt aangeplant op een talud. Verder plant men langs de bestaande waterloop enkele te dempen en te verondiepen zones. Deze reiken tot ca. 25 cm-mv. Ook plant men aan oostelijke zijde een bodemverhoging over ca. 1015 m². Dit met de gewonnen grond uit de aan te leggen poel. Tot slot worden over een tweetal zones de toekomstige rabatten gedempt met lokale grond. Samen gaat het om ca. 5489 m². In totaal beslaan de bodemingrepen in deze projectzone ca. 21 382 m².

- *Zone Gottebeek*

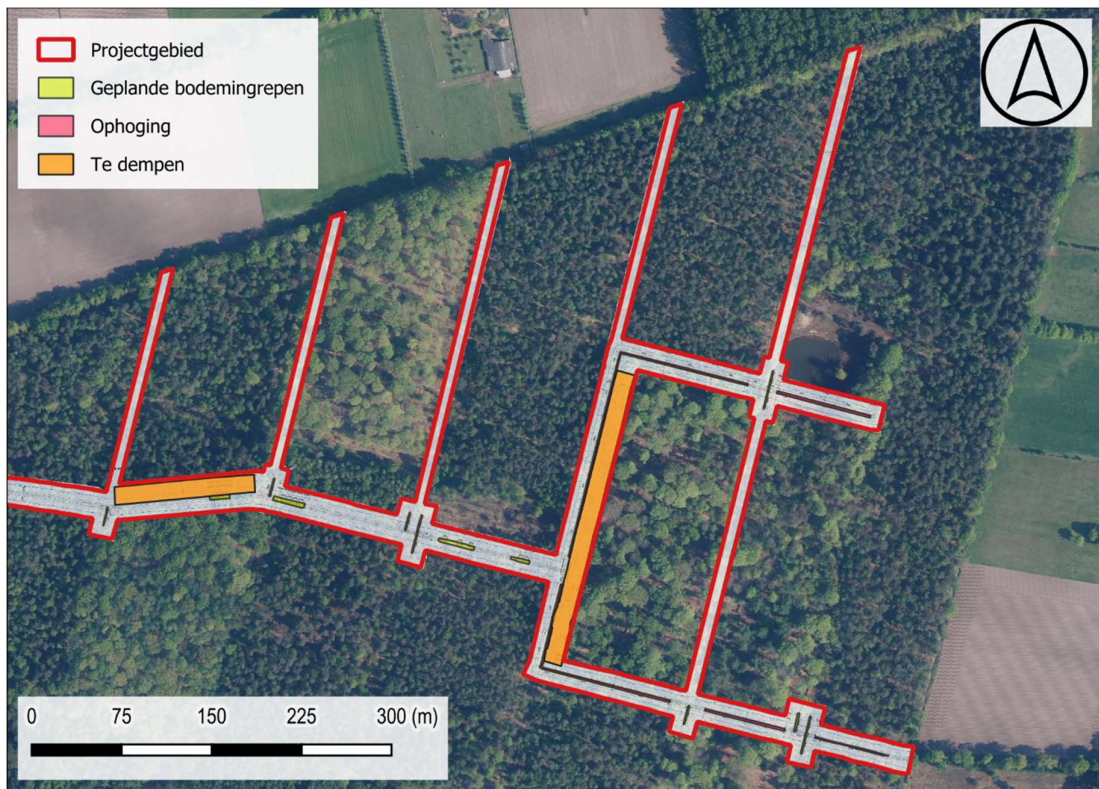
De zone van de Gottebeek beslaat ca. 26 915 m². Ook hier plant men de herprofilering van deze waterloop. De loop van de gracht wordt opgeschoond en op de oevers wordt een talud aangelegd. Hier dient men rekening te houden met een bodemingreep van ca. 50 cm-mv. Ten westen van de beek worden een drietal nieuwe poelen gegraven tot ca. 75 cm-mv. De gezamenlijke oppervlakte van deze poelen bedraagt ongeveer 1686 m². Aan de oostelijke zijde worden drie keverbanken gerealiseerd (ca. 1078 m²) Tot slot worden een drietal rechthoekige zones van 5 op 15 meter gedempt. In totaal worden er in de zone van de Gottebeek over ca. 8304 m² bodemingrepen voorzien.

Figuur 6: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomosaïek (©Geopunt)

Figuur 7: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomosaïek (©Geopunt)

Figuur 8: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomosaïek (©Geopunt)

Figuur 9: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomosaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

De projectgebieden zijn gelegen in de **zandstreek buiten de Vlaamse Vallei**. De twee noordelijke zones situeren zich ter hoogte van de **cuesta van Zomergem-Oedelem**. De zuidelijke zone situeert zich in het **Houtland**.

Het **ruglandschap van Maldegem** wordt gevormd door het oost-west strekkende dekzandruggencomplex gelegen ten zuiden van het Vlaklandschap van Eeklo. De breedte varieert van 1 tot 3 km en de hoogte van de dekzandruggen kan een peil bereiken van meer dan 10 + m TAW. Op de zuidzijde klimmen deze ruggen langs de noordflank van de heuvelrug van Oedelem-Zomergem-Adegem zelfs op tot een peil van ca. 18 + m TAW.

Zoals de naam doet vermoeden is het **Houtland** vrij bosrijk.² Nochtans is de bebossing op de zandige lage heuvelruggen, die in het eoceen gevormd werden, relatief recent. Het gebied was tot het begin van de 19de eeuw vooral een karig heidegebied (waarvan nog restanten te vinden zijn in natuurgebied Doeveren), met meersen en enkele vruchtbaarder zandleemgronden in de beekvalleien. Ook de bomenrijen (dreven) tussen de velden zijn een typisch kenmerk van het landschap.

Het lokaal hoogtemodel situeert het noordwestelijke perceel op een hoogte van **ca. 11.2 tot 12.8 + m TAW**. Dit perceel is relatief egaal met een uitzondering van een tweetal beken die het terrein doorkruisen. De noordoostelijke projectzone ligt op een hoogte van **ca. 13.6 tot 19.8 + m TAW** en heeft een duidelijk oplopend karakter in oostelijke richting. Tot slot situeert dit hoogtemodel de zuidelijke zone op een hoogte van **ca. 10.4 tot 12 + m TAW**. Op dit kaartbeeld zijn heel wat kleinere beken te herkennen alsook de noord-zuid georiënteerde Gottebeek. De nabije omgeving loopt af richting deze beekvallei.

Het onderzoeksgebied valt samen met het lid van Wemmel, Asse, Ursel en Oedelem. De leden van Wemmel, Asse en Ursel maken deel uit van de **Formatie van Maldegem**. Deze formatie is een mariene afzetting die bestaat uit een afwisseling van zanden en kleien met geleidelijke overgangen. Deze sedimenten zijn onder invloed van eustatische zeespiegelschommelingen afgezet tijdens het Bartoniaan (Midden-Eoceen, 41,2 - 37,8 Ma). De formatie is opgedeeld in een zevental leden; van jong naar oud: Lid van Onderdijke, Lid van Buisputten, Lid van Zomergem, Lid van Onderdale, Lid van Ursel, Lid van Asse en Lid van Wemmel.

Het onderste lid, **Lid van Wemmel**, wordt soms ook omschreven als het Zand van Wemmel. Dit lid bestaat uit een grijs glauconiethoudend fijn zand met een toename van het kleigehalte naar de top toe. Het Zand van Wemmel vangt onderaan aan met een meestal goed ontwikkelde grovere basislaag, waarin naast Nummulites wemmelensis, talrijke gerolde N. laevigatus en afgeronde fossielhoudende kalkzandsteenbrokken aangetroffen worden. Bovenaan gebeurt de overgang naar het bovenliggende Lid van Asse geleidelijk maar toch op door het verdwijnen van N. wemmelensis en door een sterke toename van het glauconietgehalte. Het **Lid van Asse** is opgebouwd uit sterk glauconiethoude, groengrijze klei. Plaatselijke, voornamelijk aan de basis, kan een laag grof glauconiethoudend zand

---

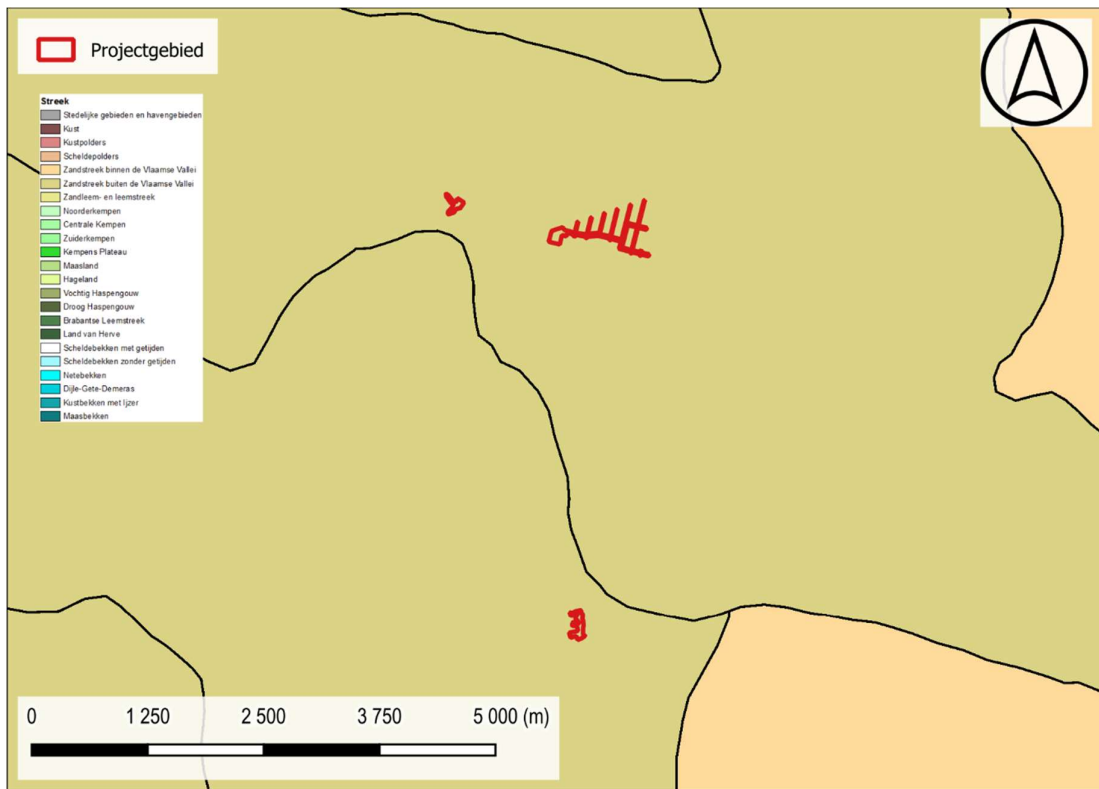
² onder andere het Bulskampveld (met Lippensgoed-Bulskampveld, Vagevuurbossen, Munkebossen, De Vorte Bossen, de Galatosbossen, De Gulke Putten (met aansluitend de Predikherenbossen), het Kampveld (met Rooiveld, Papenvijvers, Nieuwenhove en de Cellen), de Munkebossen, Doeveren) en het Wijnendalebos.

aanwezig zijn; de zogenaamde 'Bande Noir'. De dikte van dit Lid bedraagt doorgaans twee meter maar kan oplopen tot vier meter. Op het kaartblad Gent (22) omslaat dit pakket echter slechts één meter. In ontsluiting heeft het lid een onregelmatige omzoming in de heuvelgebieden. Het **Lid van Ursel** is een homogene grijsblauwe zware klei die niet kalk- of fossielhoudend is. De klei wordt lokaal uitgebaat voor de baksteenindustrie.

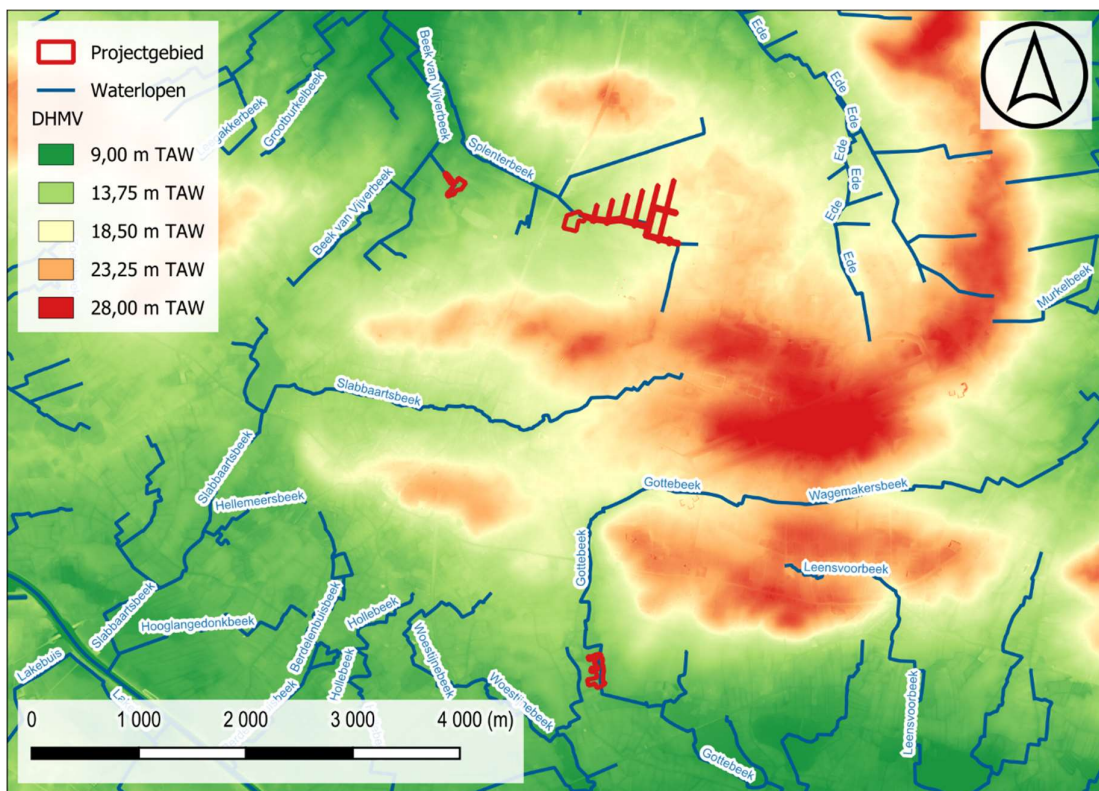
Het Lid van Oedelem maakt deel uit van de **Formatie van Aalter**. Deze formatie bestaat voornamelijk uit ondiep-mariene of kustnabije zandige sedimenten en komt enkel voor in het noordoosten van West-Vlaanderen en het noordwesten van Oost-Vlaanderen. Het **Lid van Oedelem** bestaat uit een grijs fijn zand dat bovenaan zeer fossielhoudend is. Er kunnen drie niveaus met kalkzandsteenbanken voorkomen. Het lid is gesedimenteerd in distributiegeulen in een wadden- of riviermondingsomgeving, terwijl verder naar het oosten (in de streek rond Gent) er eerder lagunaire omstandigheden heersten.

Ter hoogte van het projectgebied komen de types 1, 3a, 7 en 8. Het Quartair **Type 1** bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten. Het Quartair **Type 3a** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Binnen deze afzetting kunnen mogelijk hellingsafzettingen van het Quartair voorkomen. Lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn. De top bestaat uit een fluviatiele afzetting (organochemisch en perimarien inclusief) van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal. Het Quartair **Type 7** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van Saaliaan gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan. Hierboven is een eolische afzetting van het Weichseliaan en/of het Saaliaan. Bij dit type komen op sommige plaatsen ook hellingsafzettingen voor uit het Quartair. Het Quartair **Type 8** bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Saaliaan gevolgd door fluviatiele afzettingen van het Eemiaan. Hierboven is een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan afgezet. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot zandleem) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. Deze afzetting kan lokaal mogelijks afwezig zijn.

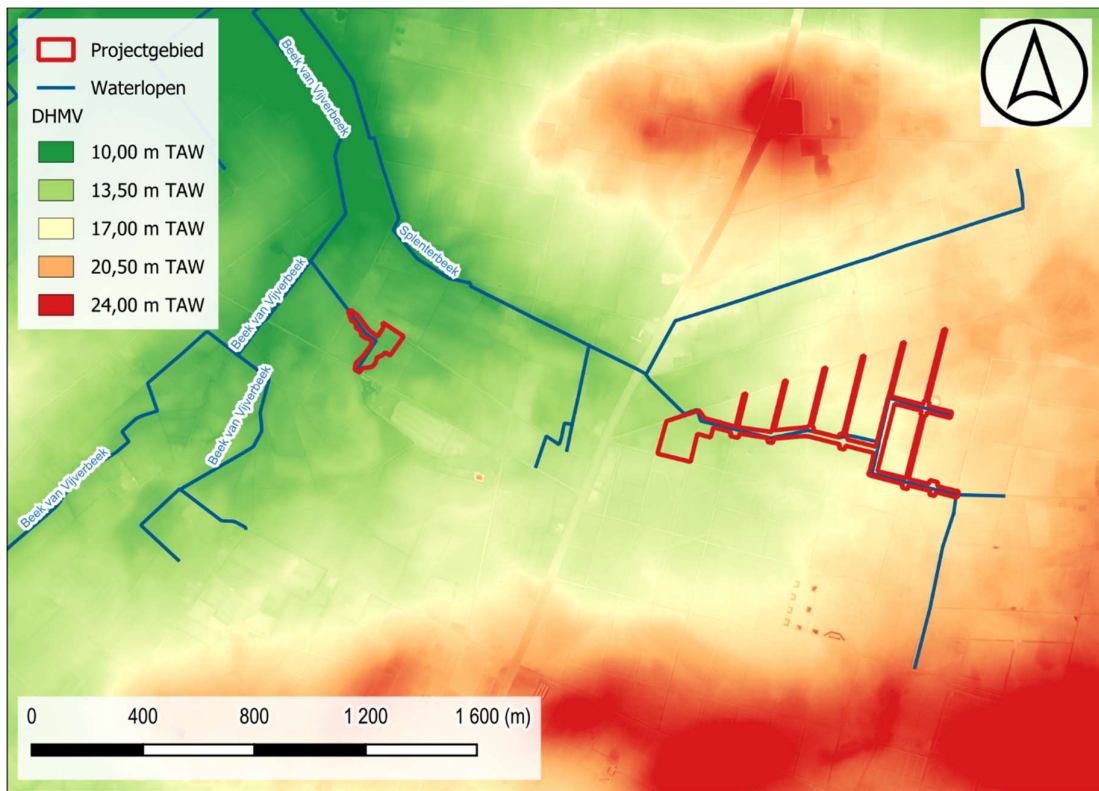
In de zuidelijke zone bestaat de top van het profiel uit fluviatiele afzettingen van het Holoceen. In de zone rondom de Beek van de Vijverbeek geeft de bodemkaart voornamelijk een matig natte zandleembodem weer. Langs de Splenterbeek zijn zeer natte klei- en zandleembodems weergegeven zonder profiel. Ook in de zuidelijke zone langs de Gottebeek zijn hydromorfe zandleem- en kleibodems weergegeven. **Langsheen de voornoemde beekvalleien dient uitgegaan te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactenconcentraties aangezien jager-verzamelaars er kunnen profiteren van overlappende biotopen. De waterzieke bodems moeten wel minder geschikt geweest zijn voor permanente bewoning of akkerbouw in het verleden. Dit sluit uiteraard de archeologische neerslag van subsistentieactiviteiten of ontginning niet uit.**

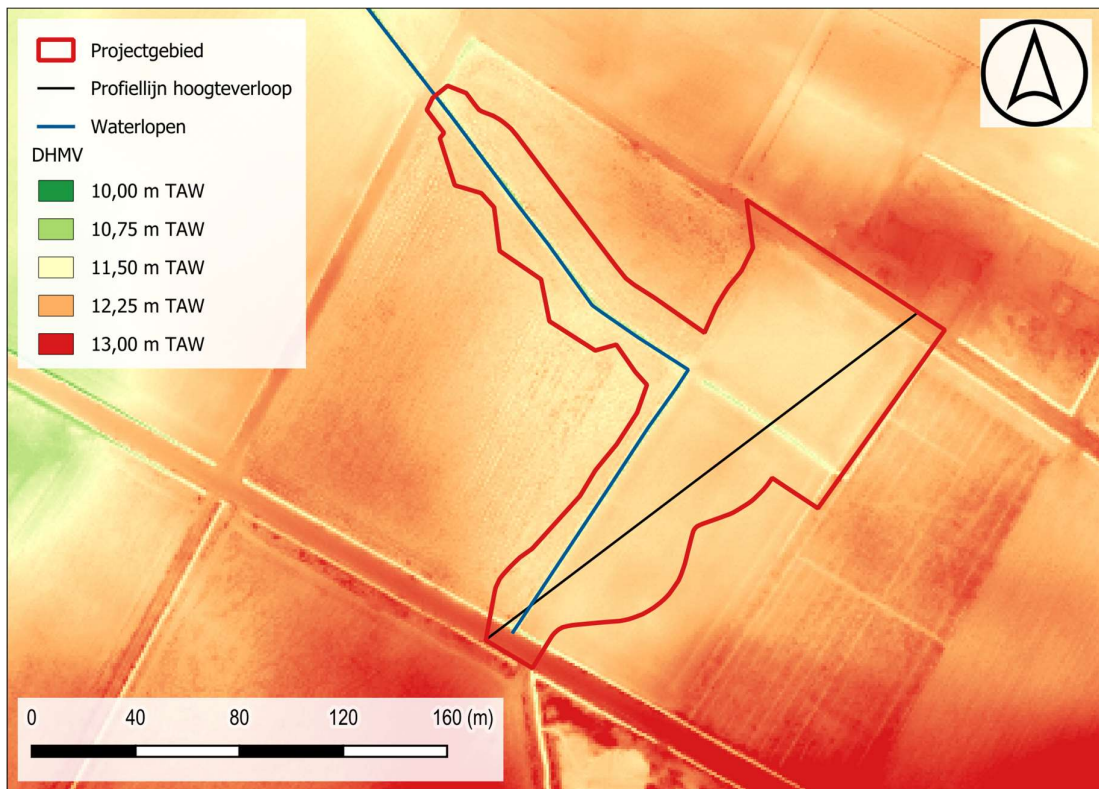
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

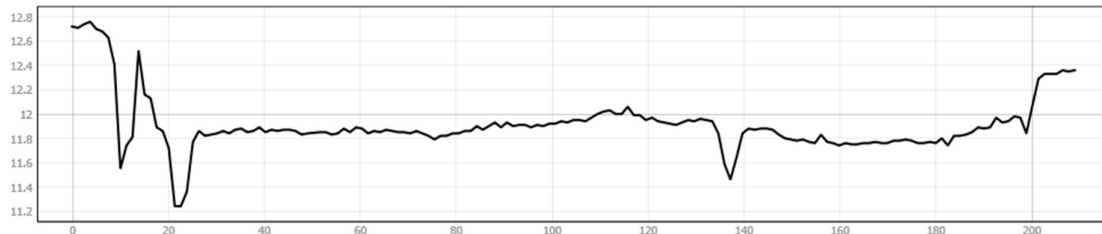
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

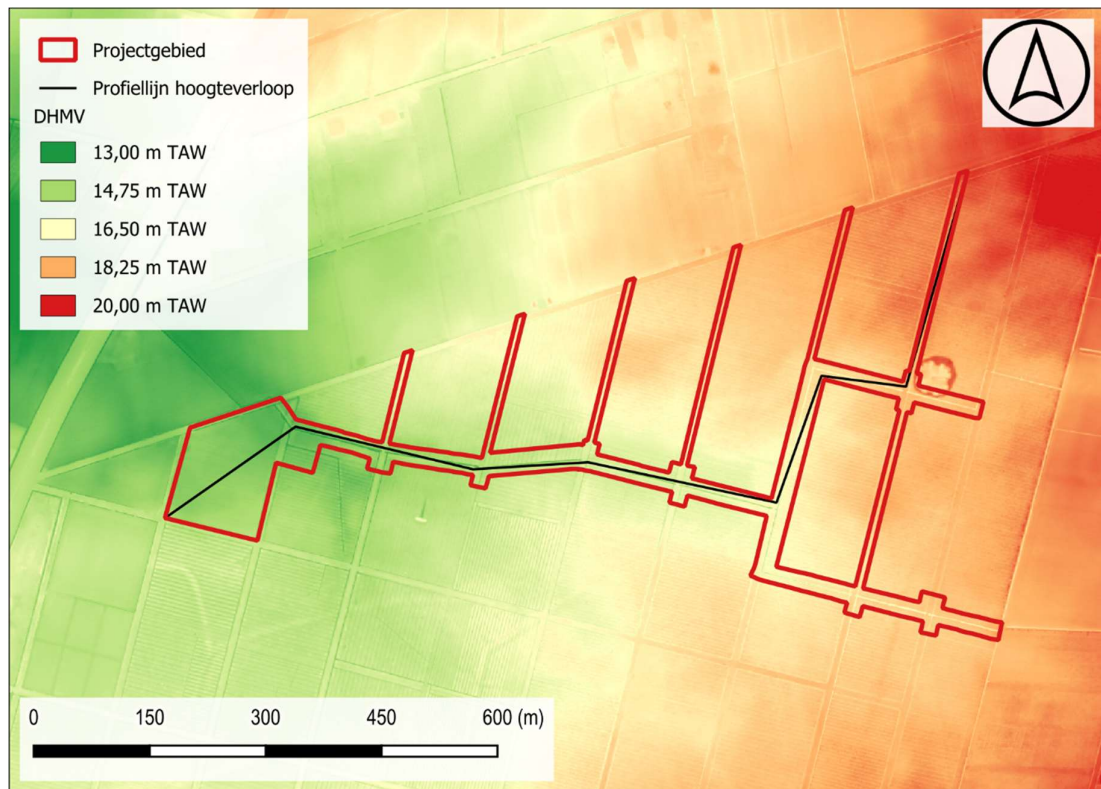
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

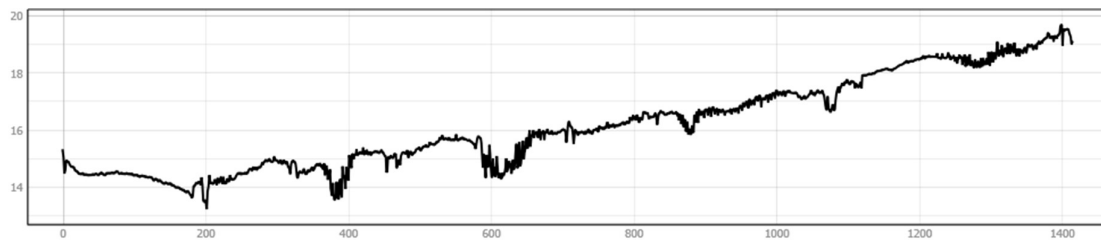
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

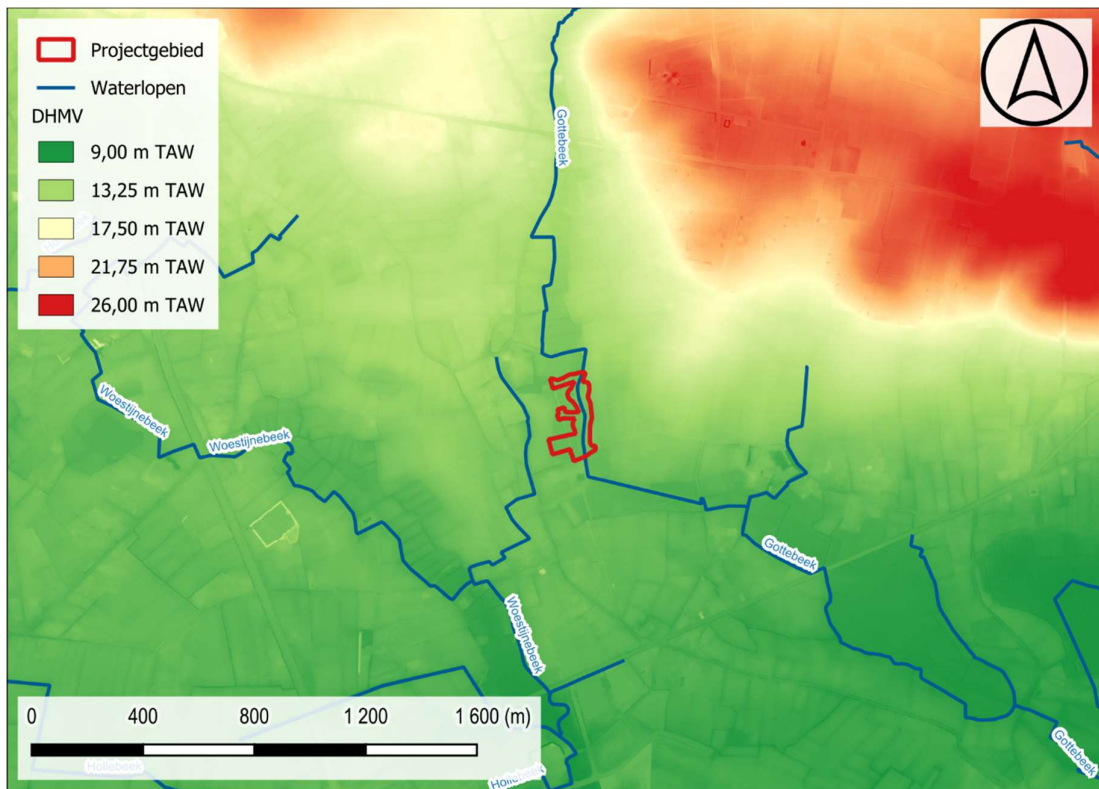
Figuur 14: Hoogteverloop ZW-NO

Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

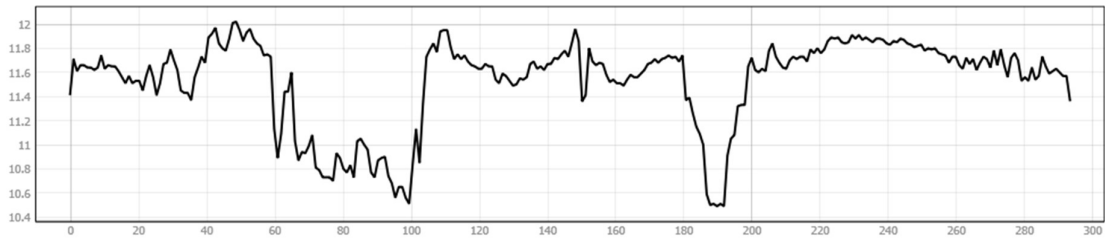
Figuur 16: Hoogteverloop ZW-NO

Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

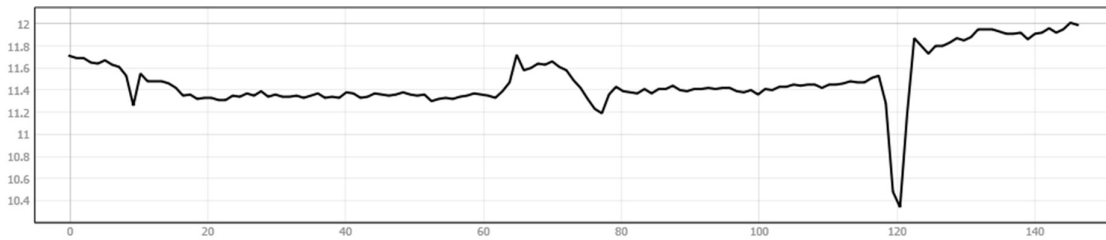
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

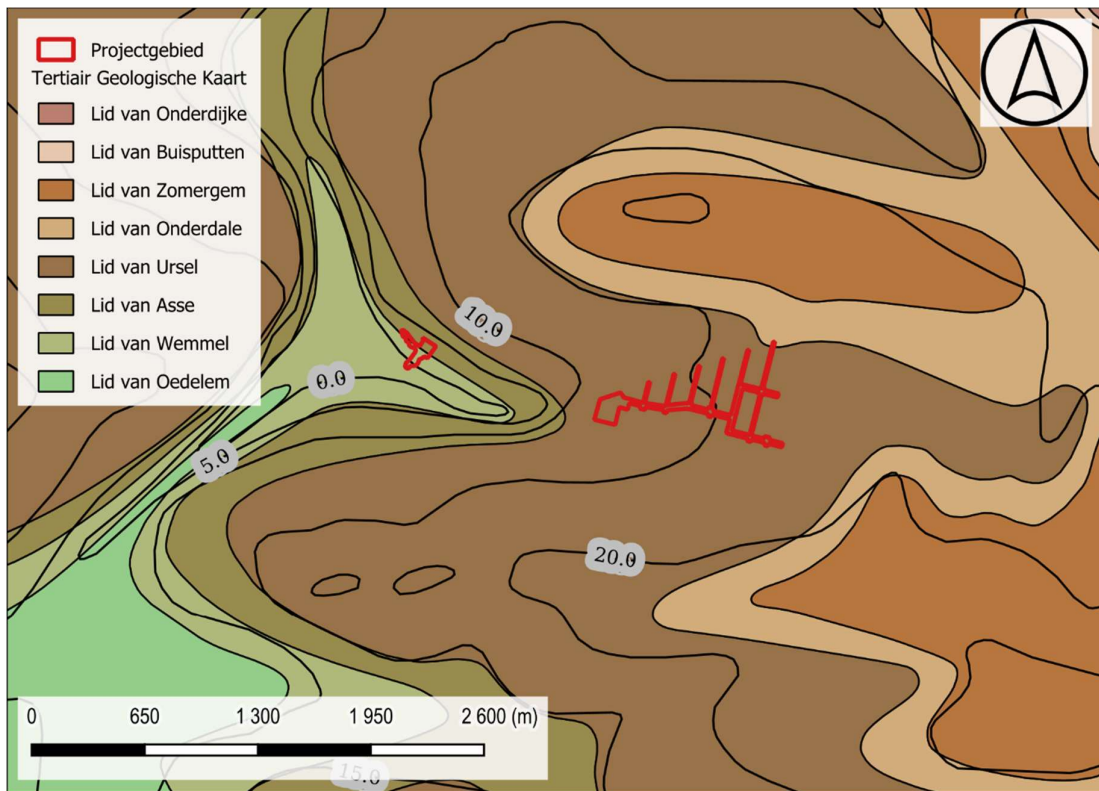
Figuur 19: Hoogteverloop NW-ZO

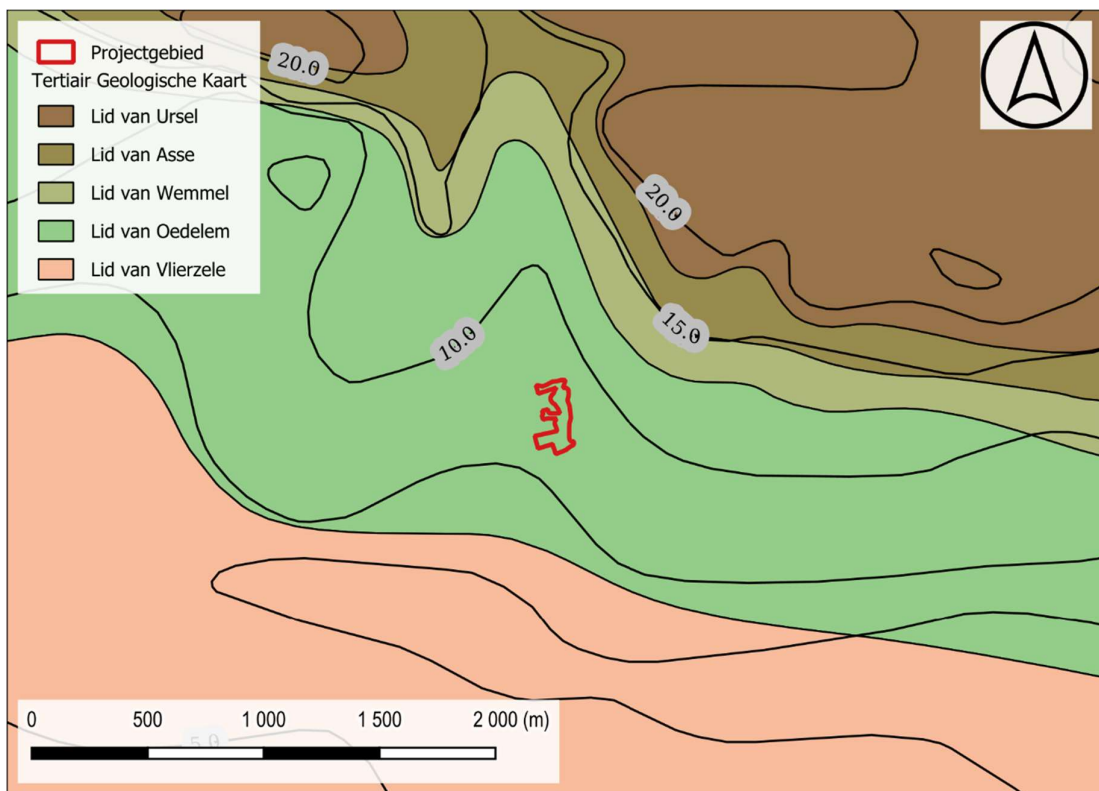
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

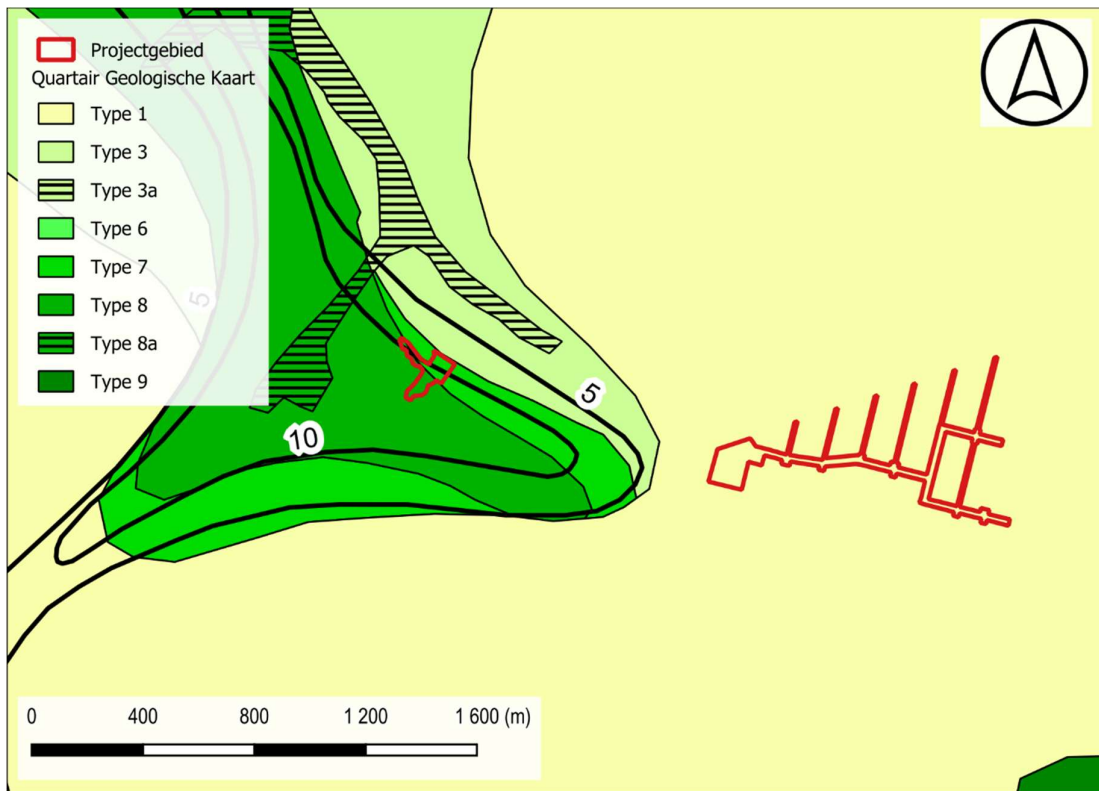
Figuur 21: Hoogteverloop ZW-NO

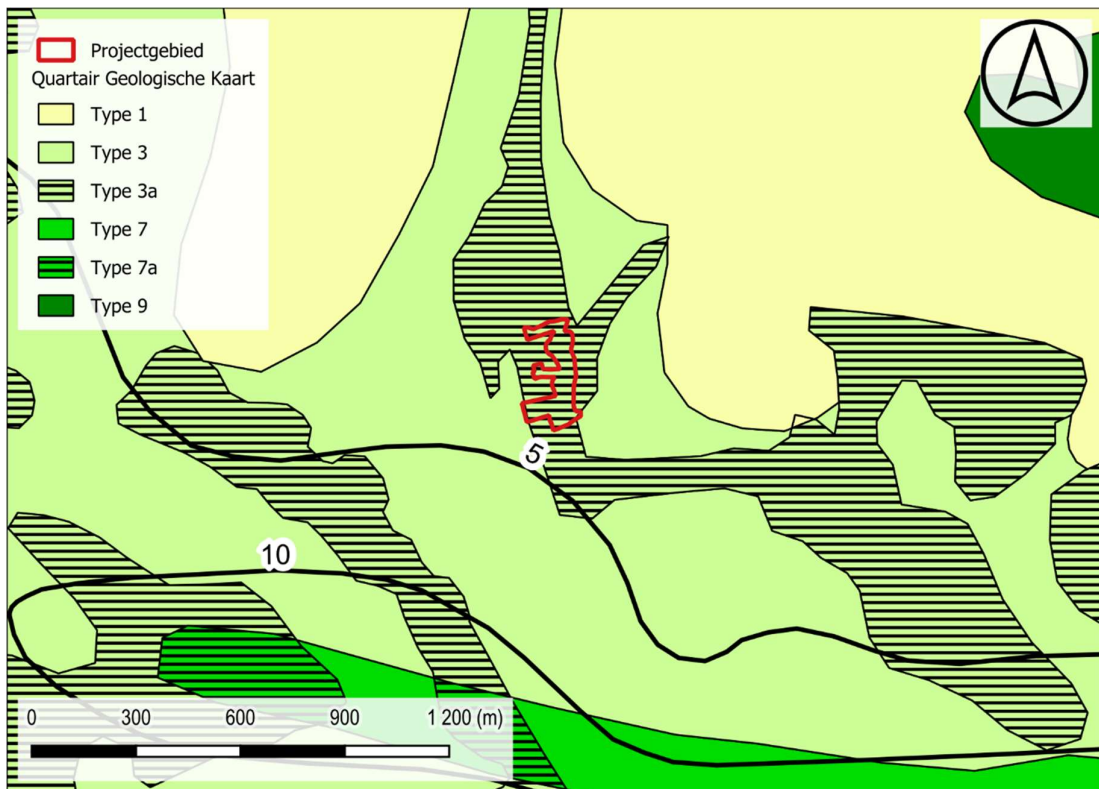
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

1.2.2 Historisch kader

I. Ursel

De oudste vermelding *Ursele* dateert van 1147, hoewel de streek vermoedelijk reeds vroeger bewoond was. De menselijke aanwezigheid in de streek vanaf de prehistorie wordt immers bewezen door de melding van Romeinse vondsten in de 19de eeuw en de recentere ontdekkingen van circulaire structuren door luchtfotografie. De opgravingen in de wijk Roze bevestigden de aanwezigheid van grafheuvels uit het late Neolithicum-vroege Bronstijd. In de late IJzertijd werden ze gebruikt als heilige plaats en tot in vroeg-Romeinse periode bleef de site als grafveld gebruikt. De vondst van talrijke bewerkte vuurstenen uit het Mesolithicum en de aanwezigheid van een Gallo-Romeins grafveld met crematiegraven in de wijk *het Konijntje* wijst op een zekere continuïteit in de occupatie van de streek.

Etymologisch is de gemeentenaam te verklaren uit het Germaanse *uras* (oeros) en *lauha* (bosje op hoge zandgrond). Gedurende de hele middeleeuwen bestond de gemeente grotendeels uit heidegronden. Een eerste weinig succesvolle poging om deze heidevelden (*wastine*) te ontginnen werd ondernomen door de abdij van Drongen die hier in 1242 een deel van het zogenaamde *Maldegemveldt* verwierf. Pas midden 18de eeuw, onder abt De Stoop, vatte een systematische ontginning aan en werd het *Drongengoed* het centrum van planmatig aangelegde bosbouw.

Bestuurlijk-fiscaal ressorteerde Ursel tijdens het ancien régime onder twee kasselrijen: Ursel 't Vrije (dorpsheerlijkheid) afhankelijk van het Vrije van Brugge en Ursel 't Gentse (heerlijkheid Wessegem) afhankelijk van de Oudburg van Gent. Wessegem en van het Land van de Woestijne en één leen van de Oudburg van Gent, namelijk het *Goed te Velkegem*. Enkel het zogenaamde *Koningsgoed*, het oude hof of foncier van Wessegem, en het "Blauwgoed" of "Goed ter Pieten" herinneren nog aan dit feodaal verleden. De verschillende toponiemen eindigend op -gem als Wessegem, Velkepem, Pilkem en Heukelgem wijzen wel op een zeer hoge ouderdom, mogelijk van Frankische oorsprong. De parochie zelf werd in 1242 afgebakend door Walter van Marvis, bisschop van Doornik terwijl het altaar reeds in 1171 geschonken was aan het kapittel van Doornik. Tot 1559 ressorteerde de parochie onder het bisdom Doornik, nadien onder het bisdom Gent.

Begin 20ste eeuw werd Ursel een knooppunt van buurtspoorwegen met de lijnen Gent-Zomergem-Ursel (1886-1898), Brugge-Knesselare-Ursel (1904-1908) en Aalter-Eeklo (1903) wet meteen de ontsluiting van het dorp betekende. De laatste decennia werden verschillende straten verbreed, onder meer de oude Gentvveg in 1951-52 en de baan Aalter-Eeklo in 1966 waardoor heel wet oude dorpshuizen verdwenen en het dorpscentrum onherroepelijk verminkt werd. Nieuwe villaverkavelingen maken het dorp aantrekkelijk voor pendelaars, voornamelijk naar het Gentse. De Drongengoedbossen in het noorden van de gemeente vormen een aantrekkelijk wandelgebied. Een deel ervan is sinds 1952 ingenomen door een militair vliegveld.³

---

³ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Ursel [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14190> (geraadpleegd op 15 september 2025).

II. Maldegemveld

Het oude Maldegemveld vormde een aaneengesloten oppervlakte woeste gronden, tussen Maldegem in het noorden en Knesselare- Ursel in het zuiden. Rond 1240 verwierven drie abdijen gronden: *Papinglo* door de Sint-Baafsabdij, *Drongengoed* door de abdij van Drongen, en *Burkel* door de Ter Doest abdij. Niet alles werd eigendom van één van de abdijen. Ook de heren van Maldegem (Maldegem was een zeer belangrijke heerlijkheid in het Graafschap Vlaanderen), bezaten gronden en vijvers in het veldgebied. Deze bezittingen vormden één ruimtelijk geheel met de grotendeels gelijklopende landschappelijke ontwikkeling.

In historisch-geografische context heeft de term *veld* een vrij concrete betekenis, namelijk onvruchtbare gronden, arm aan houtgewassen en gelegen buiten het eigenlijke landbouwareaal. Het landbouwkundig marginaal zijn van deze gronden is de belangrijkste constante van alle 'veldgebieden'. Verschillende bodemtypes kunnen aan de basis liggen, maar het voorkomen van dezelfde vorm van landbouwkundige marginaliteit is kenmerkend voor alle Vlaamse veldgebieden. Het uitzicht van de 'velden' was afhankelijk van de intensiteit van het menselijk ingrijpen (begrazen, kappen,...) en het bodemtype.

Tijdens de vroege middeleeuwen was het ontgonnen areaal beperkt. Er deed zich een geleidelijke Germaanse kolonisatie voor van de streek met stichting van een aantal nederzettingen (-gem en -ingen toponiemen) doch tot circa 1000 bleef het natuurlandschap, bestaande uit bossen en *wastina*, overheersen. De '*terra inculta* of *wastina*' was opvallend in het landschap aanwezig, naast heide trof men er ook nog struikgewas aan, vooral berkenopslag. De bodem was er drassig omwille van de ondoorlatende klei en het ontbreken van afwateringsgrachten.

De grote ontginningen namen vanaf de 11de eeuw een aanvang en kenden hun hoogtepunt in de 12de en 13de eeuw. Onder meer door usurpatie van gronden van de Franse koning vanaf de 9de eeuw waren de graven van Vlaanderen de belangrijkste grootgrondbezitters geworden. Vooral tussen 1215 en 1250 was de demografische druk er groot en dit zette aan tot het verder ontginnen van de *wastines*. De graaf verkocht zijn gronden en liet anderen het werk opknappen. De uitgestrekte *wastines* en een groot deel van de boskernen werden onder handen genomen.

Deze ontginningsgolf komt in het midden van de 13de eeuw tot stilstand. Dit had meerdere oorzaken; het marginale karakter van deze gronden, de hoge investeringskosten, het afnemen van de bevolkingsdruk en het protest van de plaatselijke bewoners, omdat het in oorsprong gemeenschappelijk gebruikte gronden waren die voor begrazing gebruikt werden.

Midden de 18de eeuw breekt een nieuwe periode aan; men beslist om niet langer veld om te zetten naar akker maar men gaat over tot een algemene herbebossing van het veld. Maria-Theresia van Oostenrijk vaardigde in 1754 het reglement uit op de domaniale en gemeentelijke bossen. Hierin stond dat alle vage gronden, domaniale en gemeentelijke, die vroeger bos waren, aan een vastgesteld tempo moesten herzaaid worden of op een andere manier terug tot bos gebracht worden. De bedoeling was iets te doen aan het nijpende houttekort. De grootgrondbezitters zagen hierin een kans op betere inkomsten.

Tegen het eind van de 18de eeuw werden de velden massaal in akkers omgezet. Zo werd in 1780 het Papinglodeel van het Maldegemveld, in 1785 het Waarschootveldeken te Burkel en in 1791 een groot stuk van het Maldegemveld te Oedelem ontgonnen. Er werden houtkanten en/of bomenrijen rond deze landbouwgronden aangeplant, andere grote stukken werden dan weer bebost maar dit keer met naaldhout. De ontginningen gebeurden in een dambordpatroon, dit is nog steeds in het landschap te herkennen.

In Maldegem werden in de 18de eeuw zowel in Burkel als te Papinglo nog zoden verkocht. Het hout dat gekapt werd, werd door de pachter of eigenaar zelf gebruikt ofwel openbaar verkocht tijdens de *passeringhe*. Vanaf de 18de eeuw werd dit aangekondigd via affichering.

De tweede fase van de valorisering van het veld bestond uit een omzetting van het beboste veld naar akkerland. Betere landbouwtechnieken en de komst van organische mest en later kunstmest maakten het mogelijk gronden die eerder te marginaal waren om aan akkerbouw te doen, op te nemen in het landbouwareaal. Deze ontginning van de bossen begon vanaf circa 1846 en deed zich massaal voor tussen 1855 en 1862. Niet overal heeft deze fase zich sterk voorgedaan. Zo zijn de meest marginale gronden, waaronder de gronden van het Drongengoed, nooit omgezet naar akkerland. Het waren duidelijk de minst marginale gronden die opgenomen werden in het landbouwareaal. Landschappelijk van zeer groot belang is dat de omzetting van bos tot landbouwland gebeurde met het behoud van het 18de-eeuwse drevenpatroon.⁴

III. Drongengoed

Centraal in het Drongengoedbos ligt de voormalige abdijhoeve van de Norbertijnen van Drongen het *Drongengoed*. De geschiedenis ervan gaat tot 1242 terug met de aankoop van 97 ha heidegrond van het *Maldegemveld*. Het oudste pachtcontract dateert van 1401 en maakt al van ontginningen gewag. De eerste ontginningshoeve, zogenaamde 'd' Oude hofstede' bestond al voor 1400 en de namen van de verschillende pachters zijn gekend.

De ontginning bleef echter beperkt onder meer door het marginale karakter van de gronden. Deze site is door de contouren van de omwallingen nog zichtbaar in het landschap. Het Drongengoed werd wel de voornaamste leverancier van hout en vis voor de abdij en het Gentse refugehuis. Daarnaast was waarschijnlijk de schapenhouderij er actief in functie van de lakennijverheid in de middeleeuwen.

In 1563 werd een nieuw maar klein huis, vermoedelijk van leem en stro, gebouwd. Pachtcontracten leren dat de gronden bestonden uit 'huizen, bossen, vijvers, meersen en akkers. De ontginningen zijn vrij snel gestart. Latere contracten leren dat de hoeve géén groot succes was. Niet alle gronden werden ontgonnen. Later werden ook bossen en velden vermeld. Bij het begin van de 17e eeuw bleven nog veel gronden onontgonnen. Uit de pachtcontracten blijken de ontginningen achteruit te gaan en begin 18de wordt de hoeve als 'geruïneerde hofstede' beschreven.

Een tweede en bloeiende ontginningsfase startte in 1740 onder abt De Stoop waarbij het landschap grondig gewijzigd werd en het gebied zijn planmatige aanleg en huidige vorm met een dambordvormig drevenpatroon kreeg. Hij richtte een nieuwe hoeve op, voltooid in

---

⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Maldegemveld [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135394> (geraadpleegd op 15 september 2025).

1746, met de meest rendabele gronden binnen de bedrijfsoppervlakte terwijl de overige gronden loofbos (eik en beuk) werden. In 1746 werd door de abdij een deel van het Maldegemveld ten westen van de hoeve aangekocht waardoor het Drongengoed een centrum van bosbouw werd.

Voor de bebossing werden de gronden klaargemaakt, geploegd en van een uitgebreid grachtenstelsel voorzien. De eiken werden op een zeer systematische manier aangeplant. De herbebossing ging gepaard met de aanleg van de dreven, wat heeft geleid tot de typische verkavelingsmanier. Het veld werd in een dambordvormig drevenpatroon tot een loofbos omgezet. De gronden van de heren van Maldegem werden gekocht, en een groot aaneengesloten stuk ontstond. Alles werd bebost, op enkele akkers na. In eerste instantie met loofhout, iets later kwam naaldhout in opmars en nam het aandeel hiervan gestaag toe.

Met de Franse revolutie werd in 1797 de abdij van Drongen opgegeven en werden alle bezittingen verbeurd verklaard. Drongengoed werd verkocht in 1798, maar bleef een centrum van bosbouwactiviteit.⁵

IV. Projectgebied

De Ferrariskaart (1771-77) karteert de noordelijke zones ter hoogte van het *Maldegem Veldt*. Dit is een uitgebreid heidegebied met enkele visvijvers en een beperkt aantal wegen. Uit deze kaart blijkt hoe uitgestrekt en 'leeg' het Maldegemveld was. Deze onvruchtbare gronden liggen tussen Maldegem (noorden) en Knesselare-Ursel (zuiden). Naast literaire en cartografische bronnen zijn er ook nog de toponiemen die wijzen op de overgang van bos naar veld. Het veelvuldig voorkomen van namen eindigend op '-lo': *Burkel(o)*, *Papinglo*, *Kraailo*, ... Het toponiem '-lo' wijst op de aanwezigheid van een open, gedegrademd bos in de onmiddellijke omgeving van een bewoonde plaats. Deze toponiemen gaan hier terug op een tijd voor het veld, waar het bos nog bestond. De nederzettingen eindigend op '-lo' dateren met andere woorden van voor de 10de eeuw.

De zuidelijke projectzone situeert zich ter hoogte van akkerland en bosgebied nabij een bewoningskern. Door het terrein loopt een waterloop en zowel ten noorden als ten zuiden zijn sites met walgracht afgebeeld. Het gaat om de sites van *Driepikkel* en *Blauwgoed*. Iets verder naar het oosten ligt het *Koningsgoed*.

De latere 19de eeuwse kaarten tonen voor de zuidelijk gelegen zone geen grote, noemenswaardige veranderingen. In het noorden is op deze kaarten wel het rabattensysteem op te merken. Rabatten zijn langwerpige ophogingen die gelegen zijn tussen greppels. De grond die uit de greppels afkomstig is wordt gebruikt om het rabat mee op te hogen. Het is niet precies bekend wanneer bosbouw op rabatten voor het eerst is toegepast, maar in 1799 werd de methode reeds vermeld.

De methode wordt in de bosbouw toegepast om in drasse gebieden droge stroken grond te verkrijgen waarop dan bomen geplant kunnen worden. De greppels dienen ter ontwatering. Rabatten zijn maar enkele meters breed doch kunnen tientallen meters lang zijn.

---

⁵ Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: Maldegemveld [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/135394> (geraadpleegd op 15 september 2025).

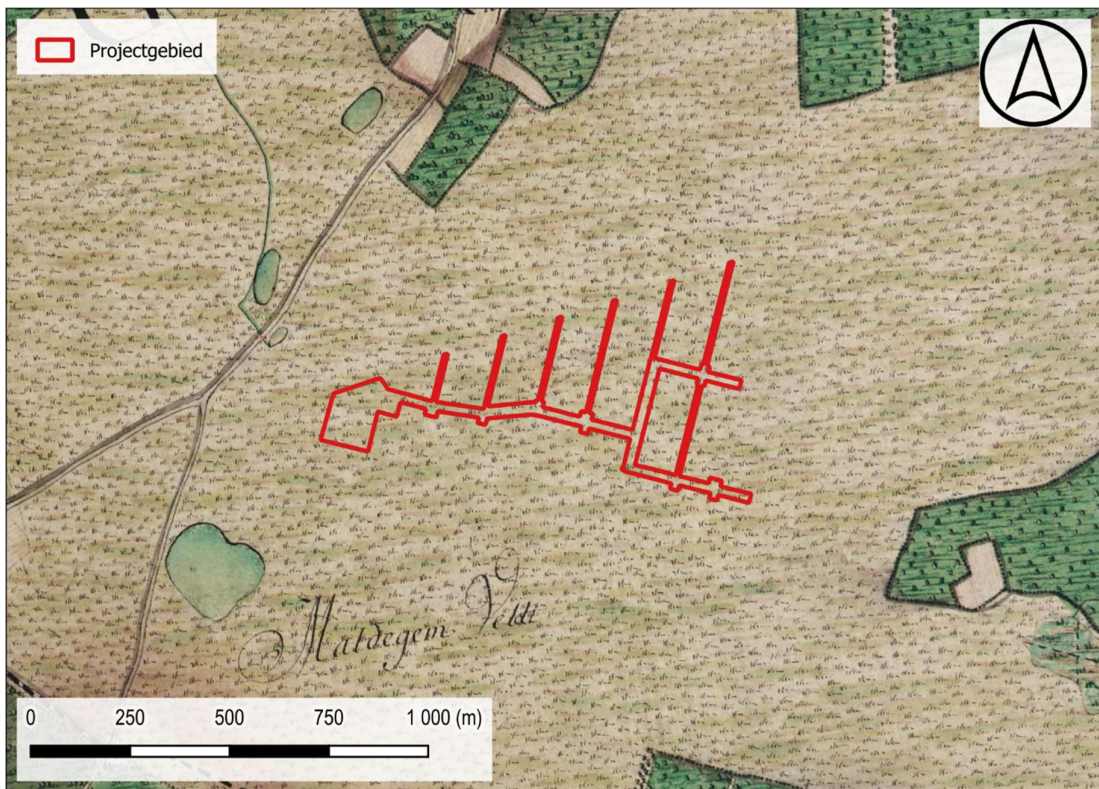
De orthofotosequentie toont weinig noemenswaardige evolutie binnen de drie projectzones sinds 1971 tot op heden. Deze zones blijven vrij van bebouwing en doen dienst als grasland of bosgebied.

Figuur 28: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

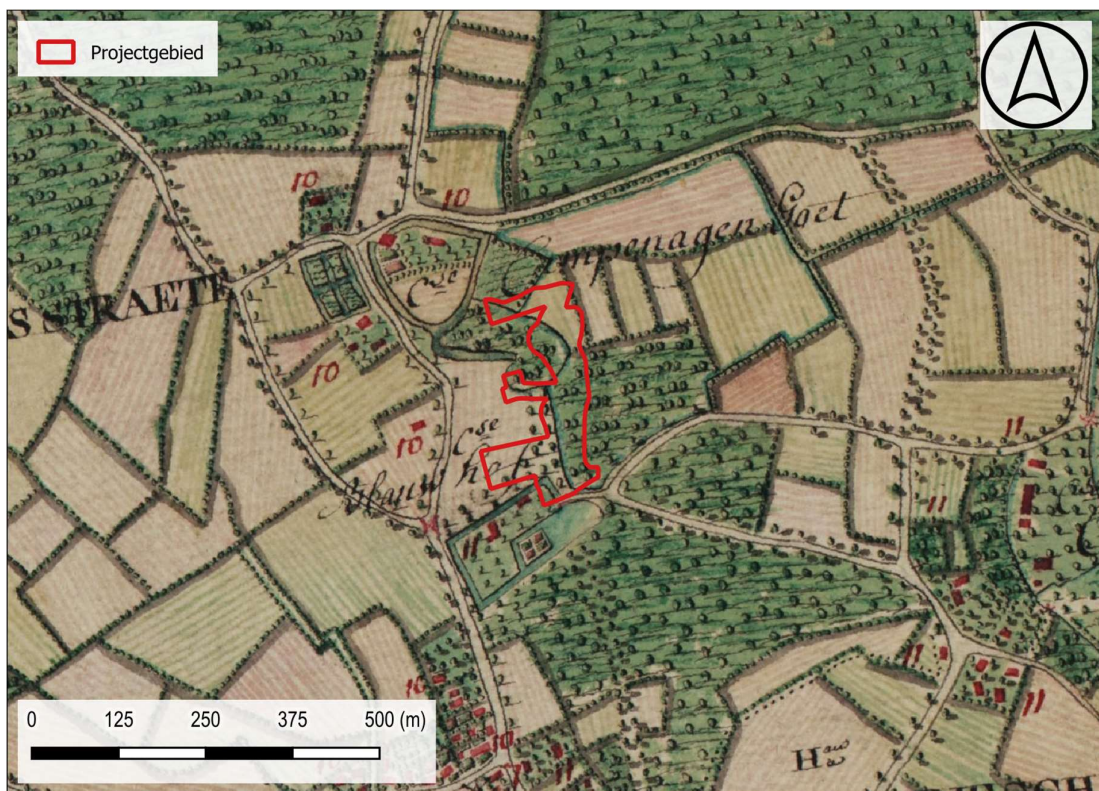
Figuur 29: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

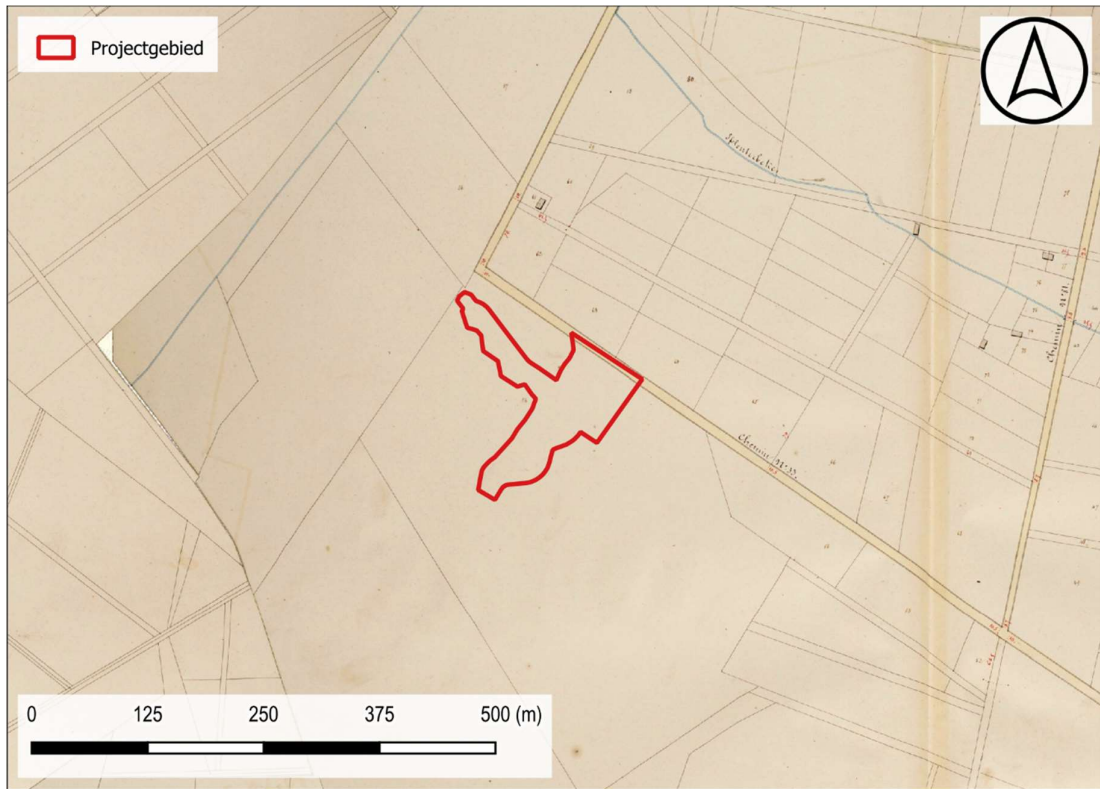
Figuur 30: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figur 31: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

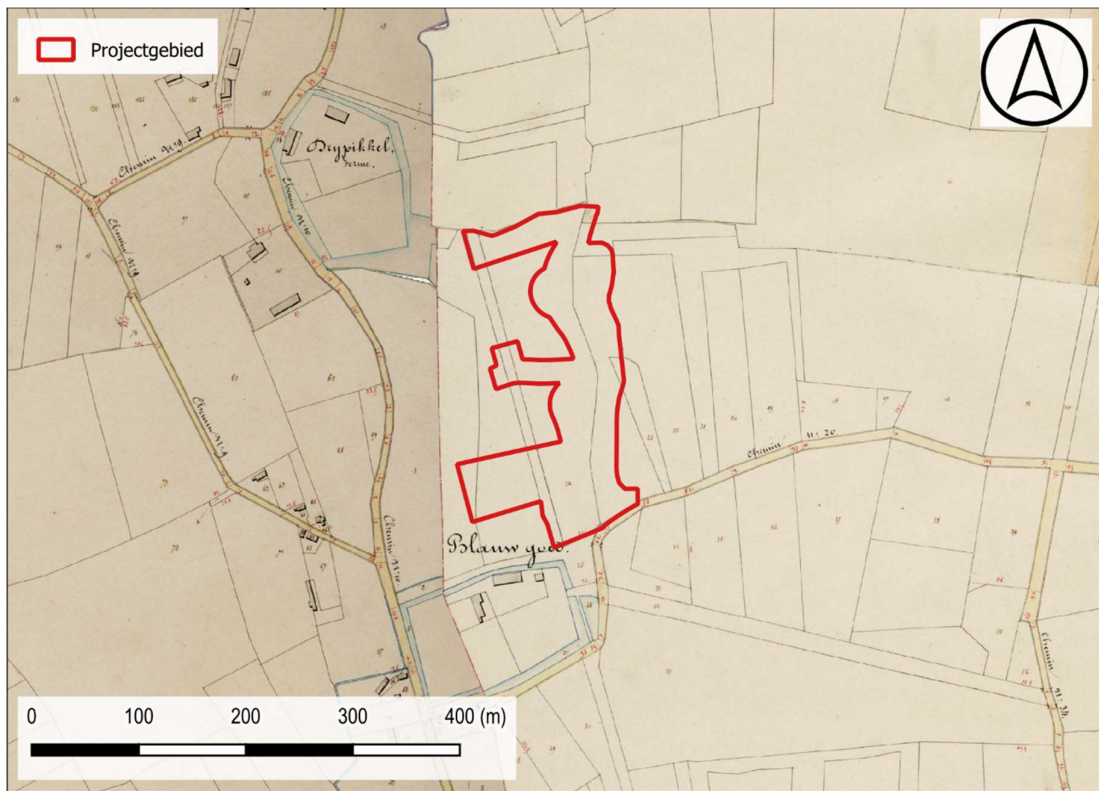
Figur 32: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

Figur 33: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figur 34: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figur 35: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figur 36: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

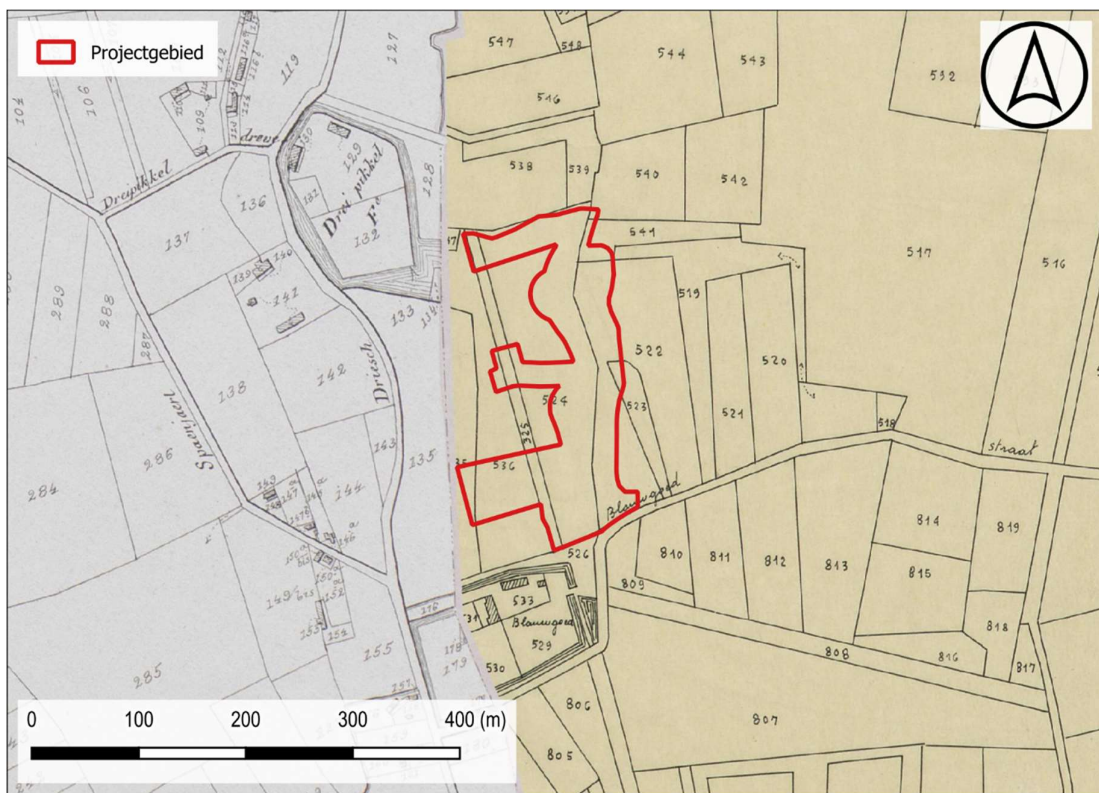
Figuur 37: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

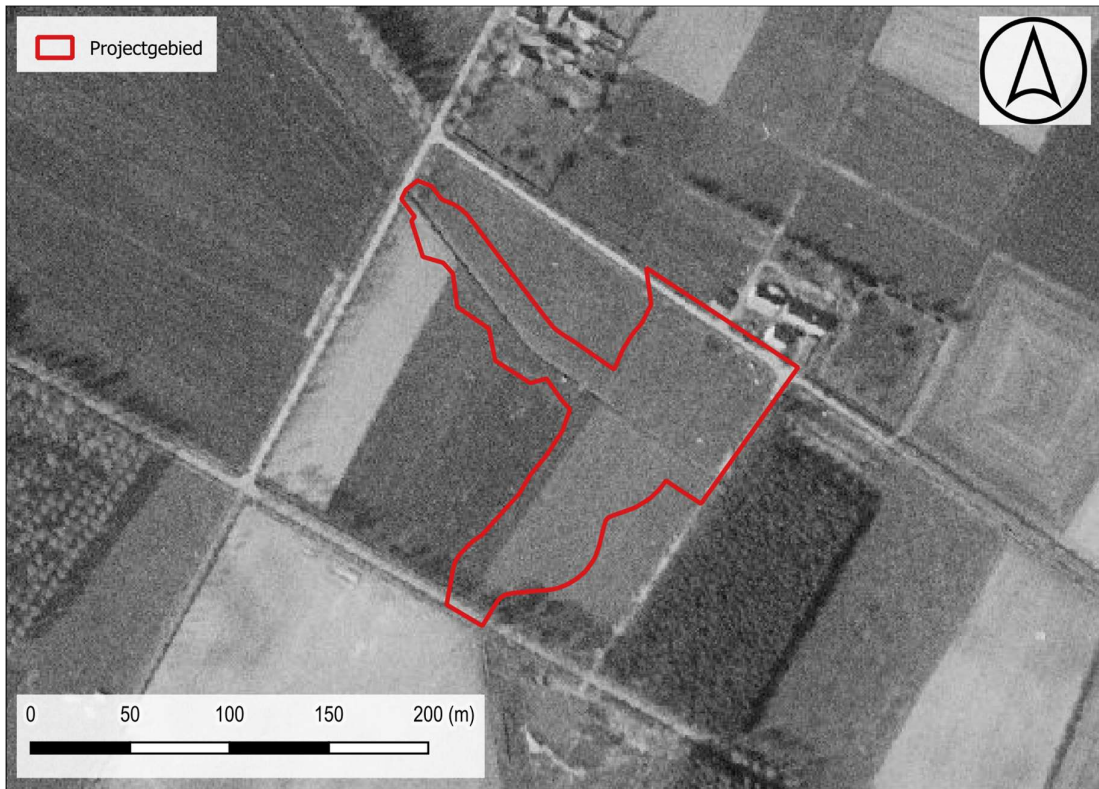
Figuur 38: Situering projectgebied t.a.v. Popkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 39: Situering projectgebied t.a.v. Popkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

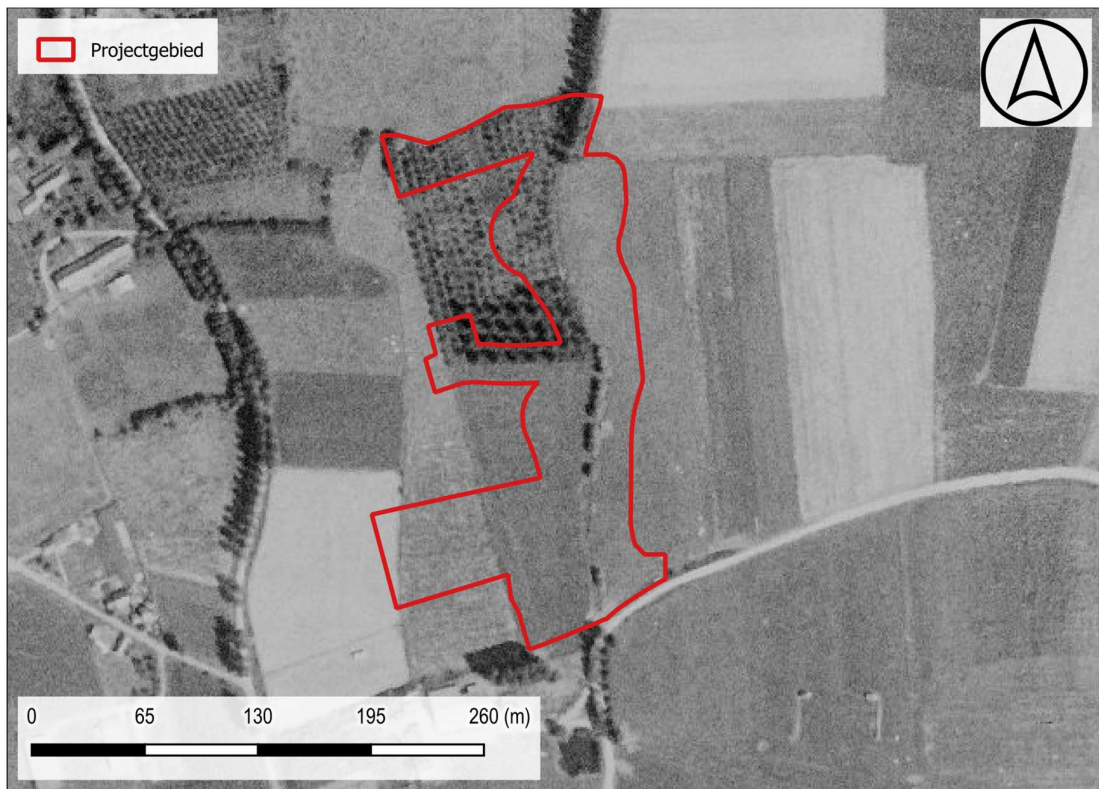
Figuur 40: Situering projectgebied t.a.v. Popkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

Figuur 41: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

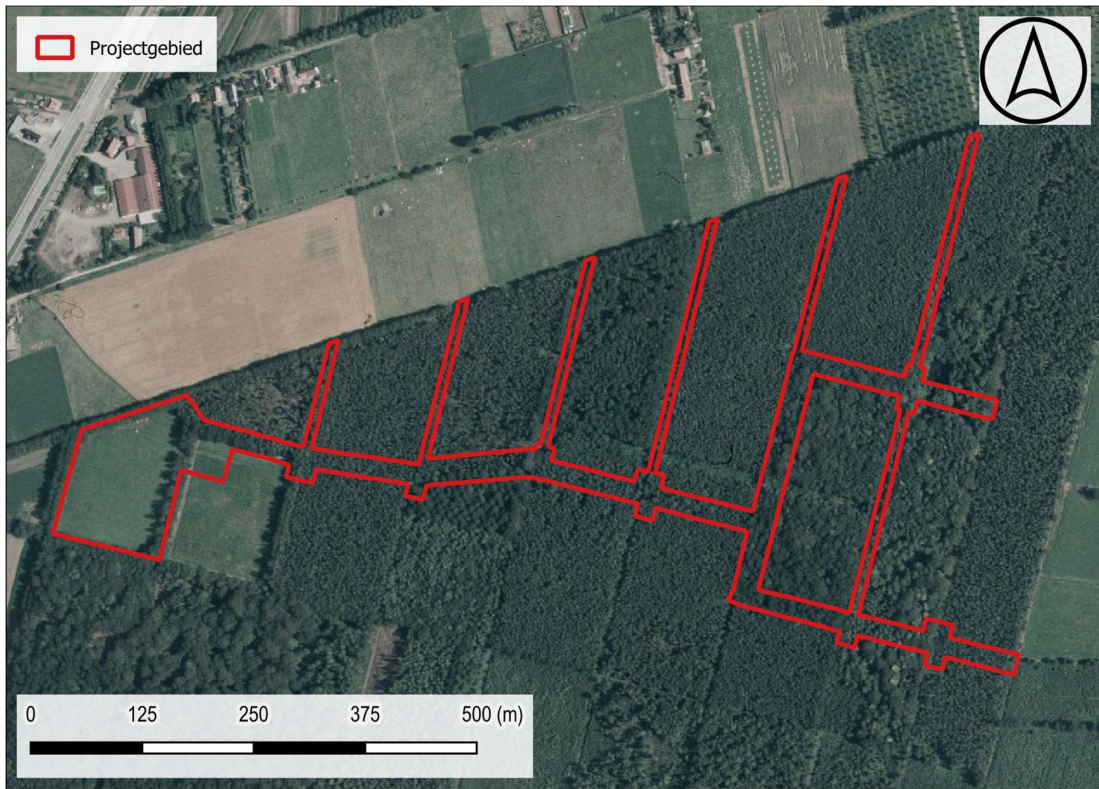
Figuur 42: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

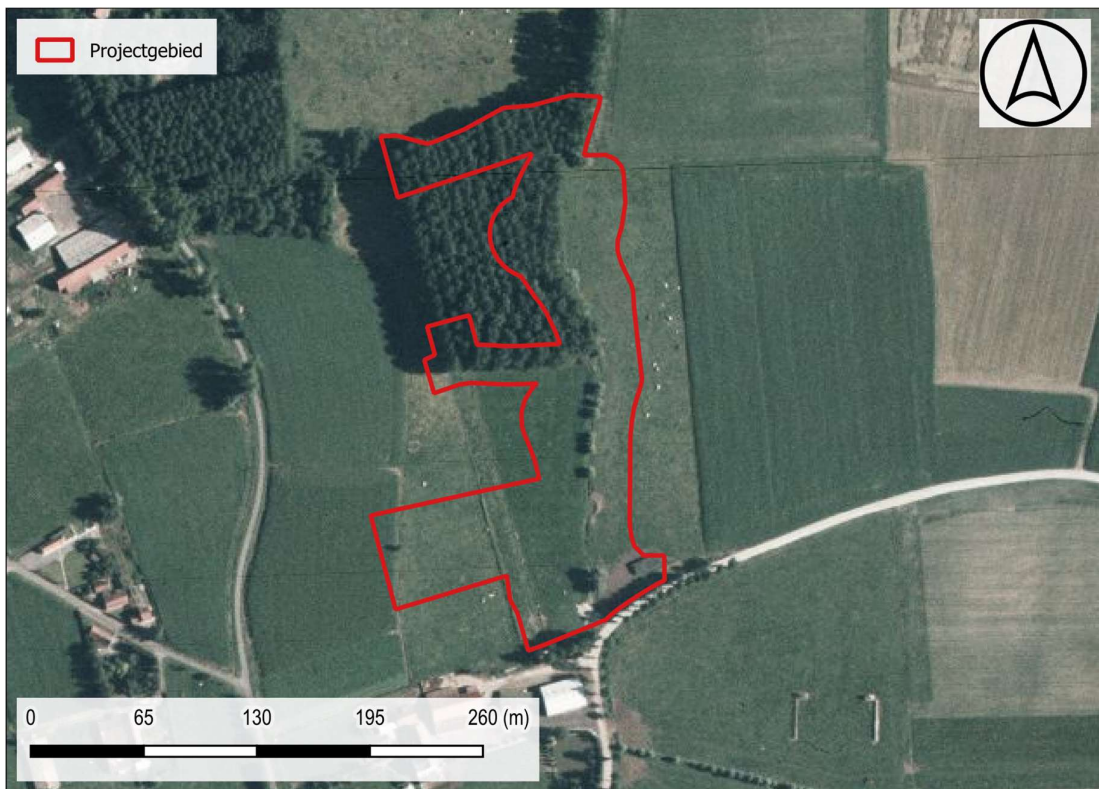
Figuur 43: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

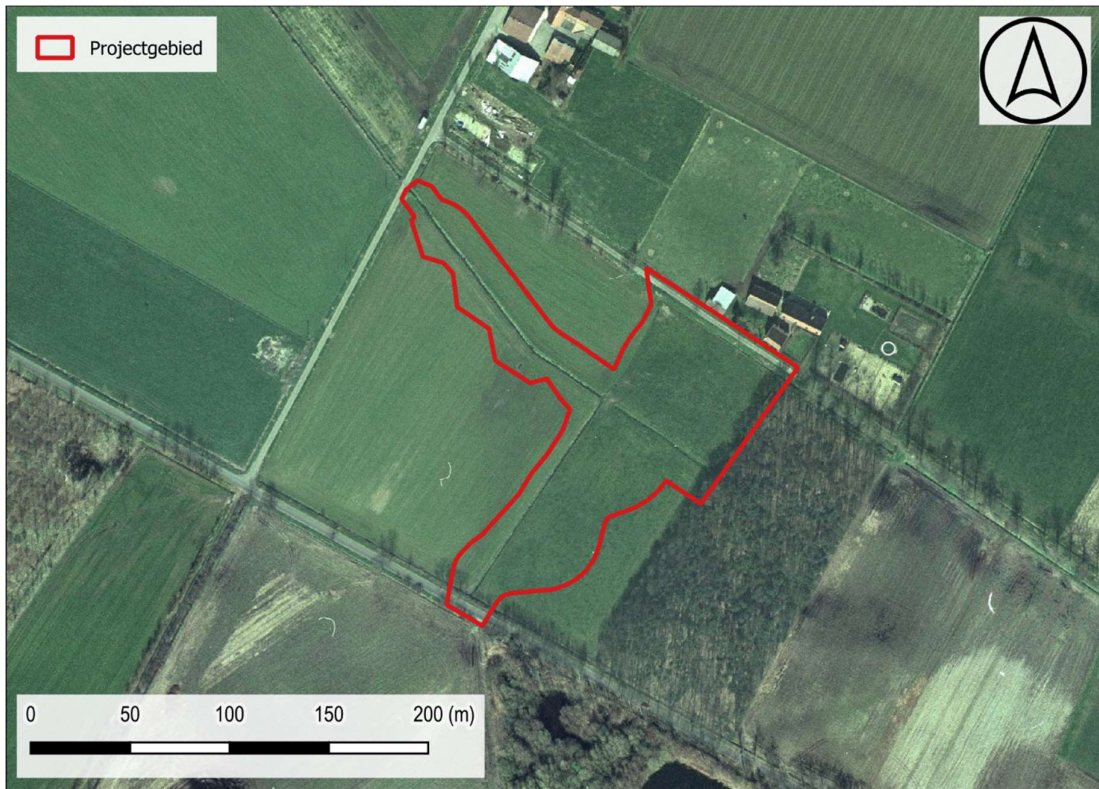
Figuur 44: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

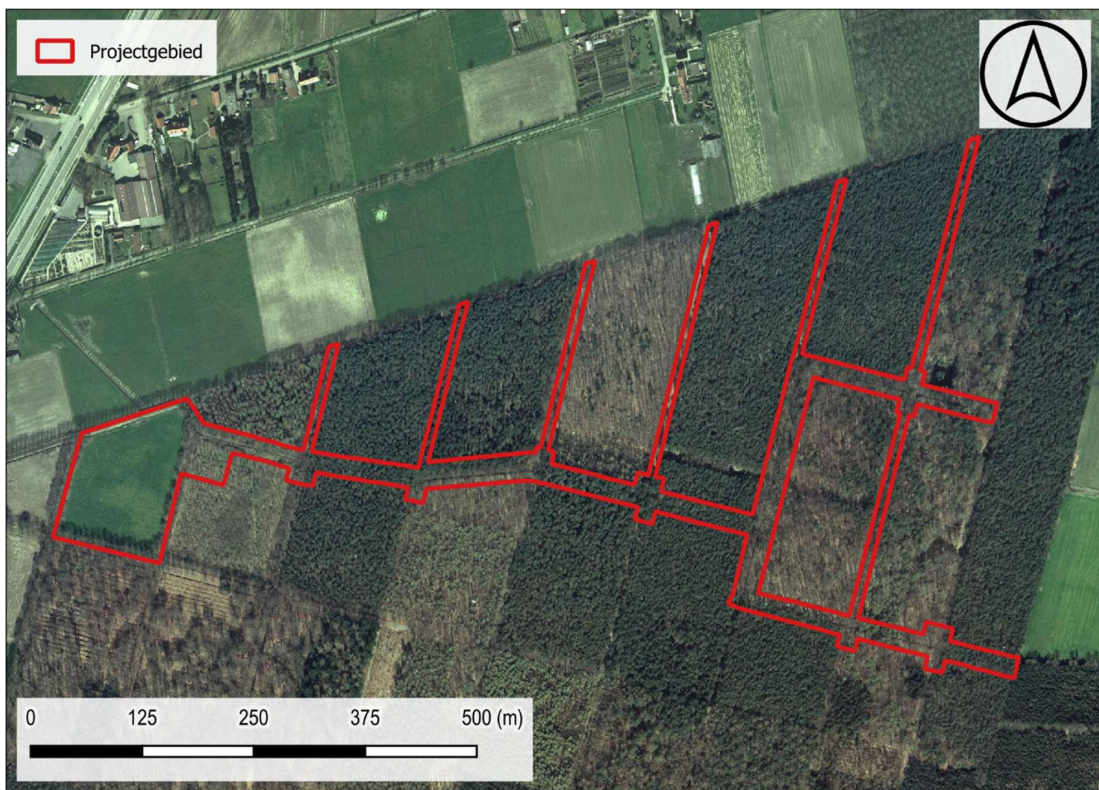
Figuur 45: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 46: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 47: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

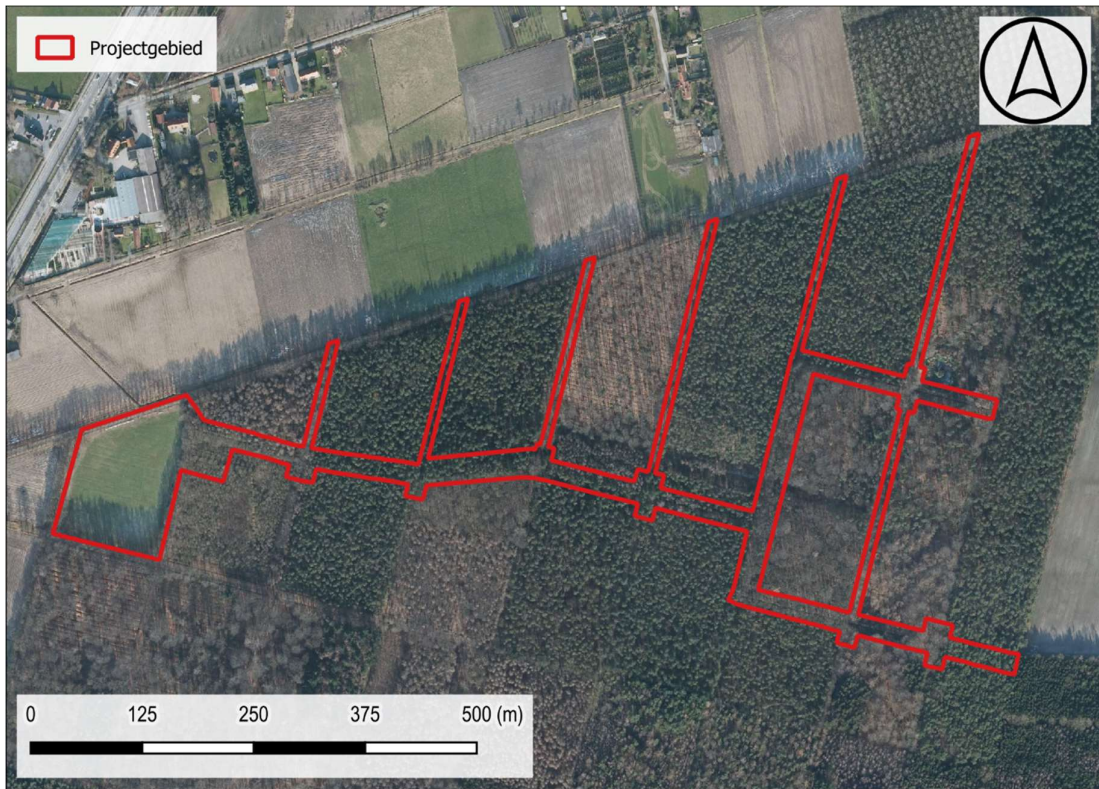
Figuur 48: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

Figuur 49: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

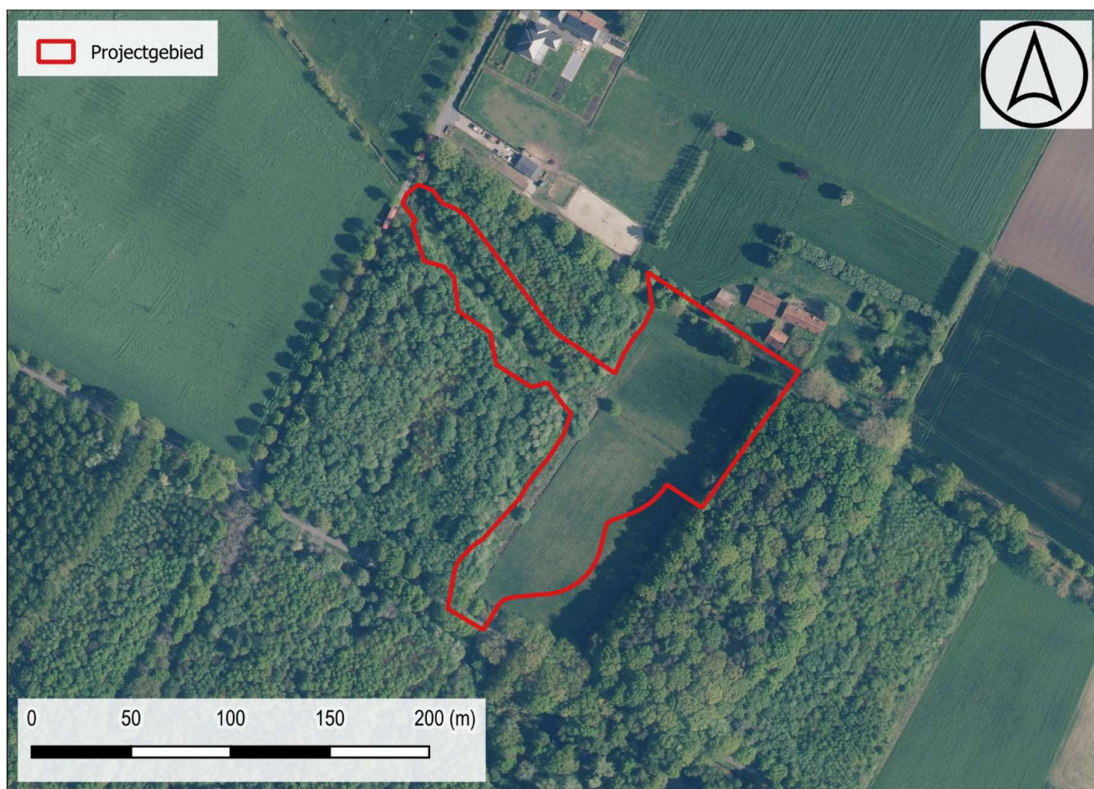
Figuur 50: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 51: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 52: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

Figuur 53: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023 (© geopunt)

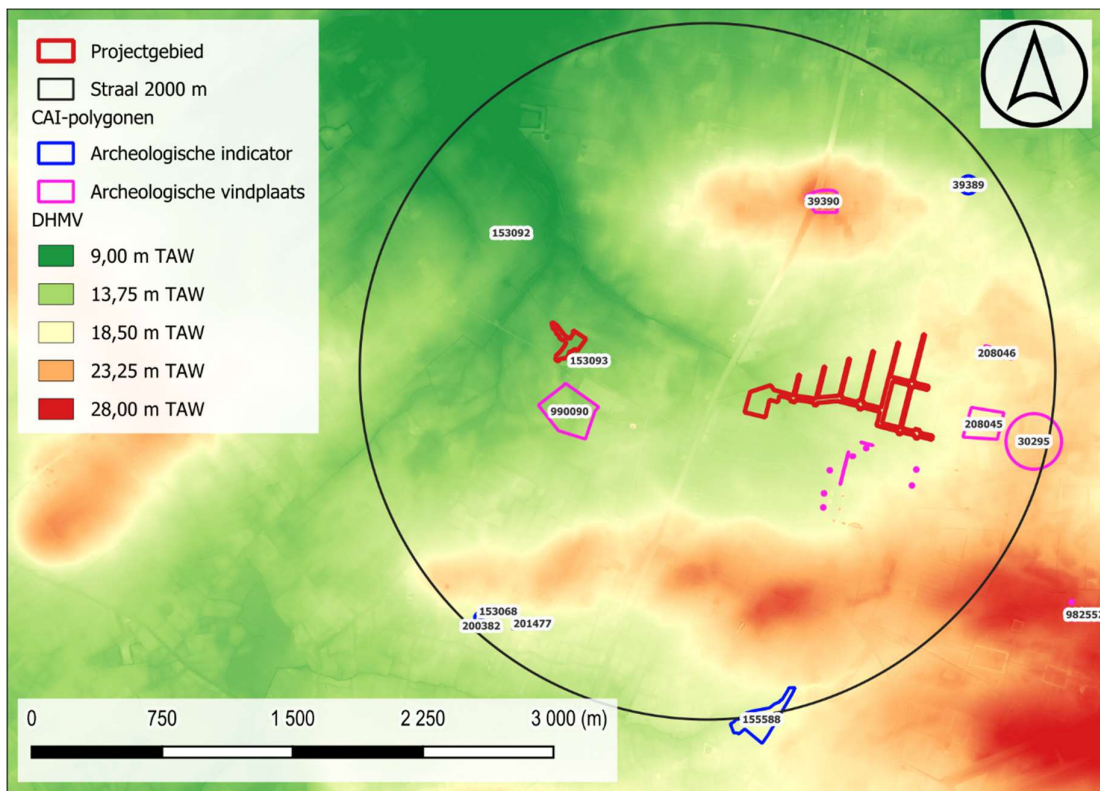
Figuur 54: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023 (© geopunt)

Figuur 55: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023 (© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

In de ruime omgeving van de deelzones zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Ten oosten van de noordelijke zones, op hoger gelegen terrein, geeft de CAI ouder onderzoek weer waarbij in de jaren '90 melding is gemaakt van meerdere concentraties artefacten en débitageafval werden aangetroffen. Naast deze mesolithische vondsten werd eveneens aardewerk uit het neolithicum aangetroffen. Ook verder richting het zuidoosten werden aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden aangetroffen. Hier werd echter beslist om de afgebakende zone voor verder steentijdonderzoek te vrijwaren van verdere bodemingrepen. Verder bestaan de gekende waarden in de omgeving van alle drie de zones uit resten van bewoning uit de late middeleeuwen en vroegmoderne periode. De ruime omgeving werd eveneens reeds onderworpen aan luchtfotografische prospectie. Hierbij werden meerdere structuren herkend die enerzijds gekoppeld kunnen worden aan de locatie van omwalde hoevecomplexen, anderzijds kan een deel van deze structuren gekoppeld worden aan mogelijke grafmonumenten uit de bronstijd. Binnen het Drongengoedbos is ook een militair vliegveld aanwezig en opgenomen in de CAI dat dateert van net voor WOII, het wordt tijdens de oorlog door de bezetter gebruikt ter ondersteuning van de operaties in het kader van de Slag om Engeland en later door de geallieerden.

Figuur 56: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

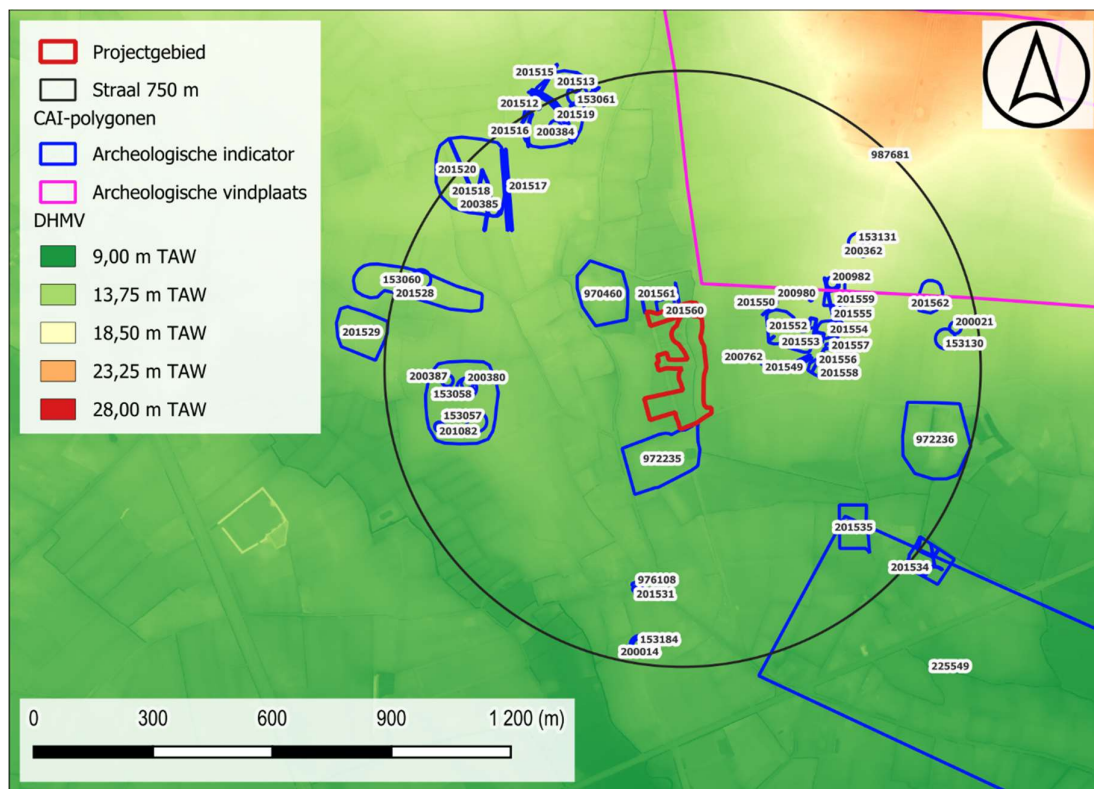
30295	Opgraving
-------	-----------

	<p>Mesolithicum: 2 concentraties (samen ca. 1300 artefacten, waarvan 640 in situ): de grootse bevat tevens een haardje, vnl afslagmateriaal, maar ook groot aantal kernen, werktuigen: Tjongerspitsen, Creswellspits, massieve afslagschrabbers, stekers, 18 microlieten (Tardenoissspitsen, spitsen met schuine afknotting, driehoeken) <i>Steentijdvondsten in het Meetjesland</i> spreekt van opgravingsvondsten en daarnaast nog 1537 prospectievondsten.</p> <p>Neolithicum: klokbekerscherf</p> <p>Volle middeleeuwen: gracht, in vulling: reducerend gebakken aardewerk, gaat mogelijk terug tot de 12de eeuw</p> <p>Bron: Crombé Ph. 1994: Recherche poursuivie sur le Mésolithique en Flandre Orientale. In: <i>Notae Praehistoricae</i>, 1994, 13, p 77</p>
39390	<p>Mechanische prospectie</p> <p>Volle middeleeuwen: Aardewerk in de vulling van de afvalkuil, waaronder randfragmenten afkomstig van een kookpot, een tuitpot en een kom en die kunnen gedateerd worden in de late 12de - vroege 13de eeuw. Voorheen omwalde hoeve, door de vernieuwde aanleg van de Aalterbaan in 1957 doorheen het erf, verdween een deel van het erf en kwam een klein deel met omgrachting aan de overkant van de baan te liggen. De oorspronkelijke 18de-eeuwse kern van het woonhuis, meer bepaald de voor- en de achtergevel, werd grotendeels opgetrokken op een zandstenen funderingsmuur, die vrijwel zeker kan in verband gebracht worden met de voormalige kapel. Tijdens rioleringswerken nabij de oostgevel kon op ca. 6,50 m buiten de gevel de fundering van de oostelijke zijgevel van de kapel waargenomen worden. Aan de hand van de aangetroffen muurrestanten komen we tot een rechthoekige kapel met een lengte van 17,80 m en een breedte van 6 m (binnenwerks).</p> <p>Bron: Notteboom W. & Van Maldeghem J. 2007: De voormalige proosdijsite van Papinglo in Maldegem-Kleit.</p>
208045	<p>Opgraving</p> <p>Nieuwe tijd: Restanten van 2 baksteenovens met bijhorende afvalkuilen en klei-extractiekuil, grachten en greppels</p> <p>Bron: De Groote K., Moens J. 2014: Verslag archeologische registraties Prinsevelddreef en Prins de Croÿdreef te Maldegem, van 5 augustus tot 2 september 2014, intern verslag Agentschap Onroerend Erfgoed.</p>
208046	<p>Opgraving</p> <p>Onbepaald: Gracht</p> <p>Bron: De Groote K., Moens J. 2014: Verslag archeologische registraties Prinsevelddreef en Prins de Croÿdreef te Maldegem, van 5 augustus tot 2 september 2014, intern verslag Agentschap Onroerend Erfgoed.</p>
982552	<p>Mechanische prospectie</p> <p>Steentijd: Wel wijst één vondst in het niet-opgehoogde pakket van een boorpunt ontegensprekelijk op prehistorische activiteit binnen of net rond het projectgebied. De vondstverspreiding van de verkennende fase in acht nemend is mogelijk sprake van een lichte clustering. Op basis van de informatie uit alle voorgaande onderzoeken is in de zuidoostelijke hoek van zone 3 een kleine subzone van 320m² afgebakend waarbij de archeologische verwachting op (deels) bewaarde steentijdsites eerder hoog ingeschat</p>

	<p>wordt. In samenspraak met de opdrachtgever is gekozen om deze subzone niet verder op te nemen in de geplande werken en dus in situ te bewaren.</p> <p>Nieuwste tijd: Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden weinig archeologische sporen aangetroffen. Een gracht kan mogelijk als moderne perceelgrens aangeduid worden. Daarnaast zijn een tiental greppels in verband te brengen met moderne bosbouw. De afwezigheid van oudere sporen en vondsten is enerzijds te wijten aan de marginale gronden die lange tijd weinig interessant waren voor ontginning en anderzijds aan de beperkte bodemgaaftheid waardoor ondiepe sporen niet bewaard zijn gebleven.</p> <p>Bron: Philipsen F. Velleman J. Depaepe I. & Claus A. 2021: Project Drongengoed, Maldegem. Nota Archeologisch Vooronderzoek, Verslag van de Resultaten, Landschappelijk bodemonderzoek (2020G101), Verkennend archeologisch booronderzoek (2020I121), Waarderend archeologisch booronderzoek (2020J274), Proefsleuvenonderzoek (2021F245), RAAP België - Rapport 587.</p>
990090	<p>Mechanische prospectie</p> <p>Onbepaald: Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 16 greppel- of grachtsegmenten blootgelegd en 32 kuiltjes die mogelijk wijzen op heideontginning.</p> <p>Bron: Polfliet B. & Slabbinck F. 2023: Nota vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven) Burkel (Maldegem, Oost-Vlaanderen) Deel 1: Resultaten, Rapport Ruben Willaert, Sint-Michiels-Brugge.</p>

II. Archeologische indicatoren

39389	<p>Indicator cartografie</p> <p>Late middeleeuwen: hoeve <i>Diedenbrant</i></p>
153068	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Onbepaald: circulaire structuur <i>Eentveld</i></p>
153092	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Onbepaald: circulaire structuur <i>Groot Nieuwenhofdreef</i></p>
153093	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Onbepaald: circulaire structuur, <i>Nieuwhof</i></p>
155588	<p>Veldkartering</p> <p>Mesolithicum: de debitageproducten domineren in sterke mate. Het werktuigenbestand vertoont een sterke typologische variabiliteit (schrabbers, afslag, klingen, microlieten)</p>
200382	<p>Indicator luchtfotografie</p> <p>Bronstijd: circulaire structuur</p>
201477	<p>Toevalsvondst</p> <p>Onbepaald: Waterput</p>

Figuur 57: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

987681	<p>Syntheseonderzoek</p> <p>WOII: Met de bouw van het vliegveld werd reeds gestart door het Belgische leger als een hulpvliegveld. In de herfst van 1940 werd het terrein gebruikt door de Italiaanse luchtmacht ter ondersteuning van de Duitse Luftwaffe die verwickeld was in de Slag om Engeland en nadien sporadische door Duitse luchteenheden. Na maart 1941 speelde het geen belangrijke rol meer, wel werd de landingspiste verhard.</p> <p>Eind oktober 1944 werd het terrein door de geallieerden overgenomen en aangepast voor zware jachtvliegtuigen en stond het gekend als B-67 Airfield (Rate One 2022). Tijdens de gevechten om Zeeland in het najaar van 1944 werd het vliegveld actief gebruikt. De laatste luchtfoto uit de tijdsreeks toont de site in augustus 1945. We zien dat het volledig werd gerepareerd, de betonnen landingspiste werd verlengd en er zijn nieuwe taxipistes rondom de landingsbaan. Deze site blijkt na vergelijking met de Lidar-visualisaties uitstekend bewaard te zijn in het landschap. De combinatie tussen een woelige oorlogsgeschiedenis en goed bewaarde relicten biedt een potentieel voor een ontsluiting van de site.</p> <p>Bron: Gheyle W. e.a. 2022: Archeologie van de Tweede Wereldoorlog, Syntar 11, 108-110.</p>
--------	---

II. Archeologische indicatoren

153057	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur <i>Hulhoek</i>
153058	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Dubbele circulaire structuur, <i>Hulhoek</i>
153060	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur <i>Drie Pikkel</i>
153061	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Circulaire structuur <i>Drie Pikkel</i>
153130	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Dubbele circulaire structuur, <i>Wessegemstraat</i>
153131	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur, <i>Wessegemstraat</i>
153184	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur, <i>Pietendriesmolen</i>
200014	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Grafheuvel
200021	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Grafheuvel
200362	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel
200380	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel <i>Hulhoek</i>
200384	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel <i>Driepikkel</i>
200385	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel <i>Driepikkel</i>
200387	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel <i>Hulhoek</i>
200762	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel <i>Wessegemstraat</i>
200980	Indicator luchtfotografie Bronstijd: grafheuvel <i>Wessegemstraat</i>
200982	Indicator luchtfotografie Bronstijd: grafheuvel <i>Wessegemstraat</i>
201082	Indicator luchtfotografie

	Bronstijd: Grafheuvel <i>Hulhoek</i>
201083	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel <i>Hulhoek</i>
201511	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Wegen, <i>Driepikkel</i>
201512	Toevalsvondst Onbepaald: Waterput, <i>Driepikkel</i>
201513	Indicator luchtfotografie Bronstijd: Grafheuvel <i>Driepikkel</i>
201514	Indicator luchtfotografie Onbepaald: gracht, <i>Driepikkel</i>
201515	Indicator luchtfotografie Onbepaald: gracht, <i>Driepikkel</i>
201516	Indicator luchtfotografie Onbepaald: gracht, <i>Driepikkel</i>
201517	Indicator luchtfotografie Onbepaald: gracht, <i>Driepikkel</i>
201518	Indicator luchtfotografie Onbepaald: gracht, <i>Driepikkel</i>
201519	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie, <i>Driepikkel</i>
201520	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie, <i>Driepikkel</i>
201528	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie, <i>Hulhoek</i>
201529	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie, <i>Hulhoek</i>
201530	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie, <i>Hulhoek</i>
201531	Indicator cartografie Onbepaald: (graan)maalderij
201533	Indicator cartografie Onbepaald: wegenis, <i>Koningsgoed</i>
201534	Indicator cartografie Onbepaald: <i>Koningsgoed Hve-zuid</i>
201535	Indicator cartografie

	Onbepaald: <i>Koningsgoed Hve-zuid</i>
201549	Indicator cartografie Onbepaald: Wegen
201550	Indicator cartografie Onbepaald: percelering
201551	Indicator cartografie Onbepaald: percelering/gracht
201552	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie
201553	Indicator cartografie Onbepaald: ringgracht
201554	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie
201555	Indicator cartografie Onbepaald: gracht
201556	Indicator cartografie Onbepaald: gracht
201557	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie
201558	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie
201559	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie
201560	Indicator cartografie Nieuwste tijd: gebouw, verdedigingswerken
201561	Indicator cartografie Nieuwste tijd: percelering (gracht)
201562	Indicator luchtfotografie Onbepaald: depressie
225549	Indicator cartografie 17 ^{de} eeuw: Tijdelijk Frans militair kampement uit 1678, Woensdag 18 mei 1678: Een deel van het Franse leger steekt het kanaal over ter hoogte van Bellem via een pontonbrug recht tegenover een windmolen. Ze slaan hun tenten op in de velden op de noordelijke oever. Ze verblijven er tot en met zaterdag 21 mei. De verblijven van de Franse koning Louis XIV bevonden zich ter hoogte van Bellem Brug.
970460	Indicator cartografie

	Late middeleeuwen: Site met walgracht, <i>Goed te Lembeke</i> . Reeds vermeld in de 15de eeuw als <i>Zegher Onninshof</i> naar de eigenaar, de aanzienlijke Brugse schepenfamilie Onnin en in 1546 beschreven als: "een casteelkin metten nederhove ende wallegrachten". Thans nog voormalige, grotendeels omgrachte (vijfhoekige omgrachting) hoeve. Voorheen met toegangsbrug en hoektoren (sporen teruggevonden bij graafwerken), oorsprong onbepaald: zeker reeds bestaande in de 15de eeuw, datering huidig gebouwenbestand onbepaald, vermoedelijk 18de eeuw (Iris Langen)
972235	Erfgoedonderzoek Late middeleeuwen: Site met walgracht, Hoeve Blauwgoed. hoeve bestond reeds in de 15de eeuw (oorsprong onbekend), in 1722 werd het hoofdgebouw verbouwd, tot voor kort nog met wallen omringd
972236	Historische studie Middeleeuwen: Site met walgracht, <i>Ryserhove</i> . kroondomein van de graven van Vlaanderen en foncier van de heerlijkheid Wessegem, Keizer Karel V later in het bezit, vanaf dan wordt de hoeve "Koningsgoed" genoemd, op luchtfoto vertoont het complex een regelmatige 8-hoek, wordt vermeld als "hostel" op een mote, Zeer oude nederzetting, vermoedelijk van Frankische oorsprong, (cf. -gem toponiem) en typische Karolingische vorm met regelmatige achthoek.
976108	Historische studie Late middeleeuwen: korenwindmolen op stenen teerlingen, op hoge berg, houten staakmolen, huidige molen is beschermd in 1968, oudste gegevens: 16de eeuw, volgens A. Ryserhove: voor 1600, oudste datum teruggevonden op de ribben van de molen: 1364, andere bron vermeld bouwjaar 1563, huidige molen is van 1804: eerste omgewaaid, wel herbruik oude materialen bij bouw nieuwe molen, gerestaureerd eind 20ste eeuw

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant herinrichting van de omgeving ter bevordering van fauna en flora op drie locaties rondom het Drongengoedbos dat op het grondgebied van Knesselare, Maldegem en Ursel gelegen is. De geplande ingrepen omvatten het herprofileren van de aanwezige waterlopen, aanleggen van taluds, uitgraven van nieuwe poelen, aanplanten van bos en het dempen van grachten en oude rabatten. De gecombineerde oppervlakte van de geplande ingrepen bedraagt ca. 37 530 m².

Het landschap in de omgeving van het plangebied wordt grotendeels bepaald door de cuestarug tussen Zomergem en Oedelem ofte de cuesta van het Meetjesland en de talrijke beekvalleien die de omgeving doorsnijden. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van de noordelijke zones een profiel weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. In de zuidelijke zone bestaat de top van het profiel uit fluviaatiele afzettingen van het Holoceen. In de zone rondom de Beek van de Vijverbeek geeft de bodemkaart voornamelijk een matig natte zandleembodem weer. Langs de Splenterbeek zijn zeer natte klei- en zandleembodems weergegeven zonder profiel. Ook in de zuidelijke zone langs de Gottebeek zijn hydromorfe zandleem- en kleibodems weergegeven. Langsheen de voornoemde beekvalleien dient uitgegaan te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactenconcentraties aangezien jager-verzamelaars er kunnen profiteren van overlappende biotopen. De waterzieke bodems moeten wel minder geschikt geweest zijn voor permanente bewoning of akkerbouw in het verleden. Dit sluit uiteraard de archeologische neerslag van subsistentieactiviteiten of ontginning niet uit.

Uit het cartografische onderzoek kan afgeleid worden dat de noordelijke zones gelegen zijn binnen oud heidegebied dat stelselmatig is omgezet in bos. Op de Ferrariskaart is te zien dat de twee noordelijke zones maken deel uit van het Maldegemveld. De zone langs de Beek van de Vijverbeek valt deels samen met een ven en poel of visvijver. De zuidelijke zone langs de Gottebeek bevindt zich ten oosten van 2 omwalde hoevecomplexen en is deels als akkerland en deels als bosgebied. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal krijgen deze hoeves de naam 'Blauw Goed' en 'Drijpikkel'. Op de Vandermaelenkaart is te zien dat beide noordelijke zones zijn omgezet in bos, hierbij zijn ook meerdere wegels en rabatten in dambordpatroon te herkennen. De poel/visvijver langs de Beek van de Vijverbeek is niet langer afgebeeld.

In de ruime omgeving van de deelzones zijn meerdere archeologische vindplaatsen en indicatoren gekend. Ten oosten van de noordelijke zones, op hoger gelegen terrein, geeft de CAI ouder onderzoek weer waarbij in de jaren '90 melding is gemaakt van meerdere concentraties artefacten en débitageafval werden aangetroffen. Naast deze mesolithische vondsten werd eveneens aardewerk uit het neolithicum aangetroffen. Ook verder richting het zuidoosten werden aanwijzingen voor menselijke aanwezigheid tijdens de steentijden aangetroffen. Hier werd echter beslist om de afgebakende zone voor verder steentijdonderzoek te vrijwaren van verdere bodemingrepen. Verder bestaan de gekende waarden in de omgeving van alle drie de zones uit resten van bewoning uit de late middeleeuwen en vroegmoderne periode. De ruime omgeving werd eveneens reeds onderworpen aan luchtfotografische prospectie. Hierbij werden meerdere structuren herkend die enerzijds gekoppeld kunnen worden aan de locatie van omwalde hoevecomplexen, anderzijds kan een deel van deze structuren gekoppeld worden aan mogelijke grafmonumenten uit de bronstijd. Binnen het Drongengoedbos is ook een militair

vliegveld aanwezig en opgenomen in de CAI dat dateert van net voor WOII, het wordt tijdens de oorlog door de bezetter gebruikt ter ondersteuning van de operaties in het kader van de Slag om Engeland en later door de geallieerden.

Concreet dient ter hoogte van de verschillende deelzones uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Op basis van het landschappelijk kader bestaat de verwachting ter hoogte van de verschillende deelzones voornamelijk uit steentijdartefacten. Vanwege het versnipperde en soms beperkte karakter van de ingrepen en de beperkte oppervlaktes hiervan wordt de kans op kenniswinst bij verder onderzoek in functie van bodemsporen weinig zinnig ingeschat. Verder onderzoek in functie van artefactenconcentraties kan potentieel wel nog leiden tot bijkomende inzichten. In de eerste plaats dient een landschappelijk bodemonderzoek binnen de deelzones de bodemopbouw en bewaringskansen te evalueren. Mochten plaatselijk bodemhorizonten aanwezig zijn die kunnen wijzen op betere bewaringsomstandigheden m.b.t. artefactenconcentraties, dan dienen deze bemonsterd te worden in een verkennend grid. In het geval van een positieve staalname wordt dit onderzoek aangevuld met waarderende archeologische boringen en/of testvakken.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 3: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	5
Figuur 4: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt).....	5
Figuur 5: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt).....	7
Figuur 6: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt).....	9
Figuur 7: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt).....	9
Figuur 8: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt).....	10
Figuur 9: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt).....	10
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	13
Figuur 11: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).....	13
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).....	14
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).....	14
Figuur 14: Hoogteverloop ZW-NO.....	15
Figuur 15: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).....	15
Figuur 16: Hoogteverloop ZW-NO.....	15
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).....	16
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).....	16
Figuur 19: Hoogteverloop NW-ZO.....	17
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt).....	17
Figuur 21: Hoogteverloop ZW-NO.....	17
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt).....	18
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt).....	18
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt).....	19
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt).....	19
Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).....	20
Figuur 27: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).....	20
Figuur 28: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	25
Figuur 29: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	26
Figuur 30: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	26
Figuur 31: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	27
Figuur 32: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt).....	27
Figuur 33: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt).....	28
Figuur 34: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt).....	28
Figuur 35: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt).....	29
Figuur 36: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt).....	29

Figuur 37: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	30
Figuur 38: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	30
Figuur 39: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	31
Figuur 40: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt).....	31
Figuur 41: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	32
Figuur 42: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	32
Figuur 43: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt).....	33
Figuur 44: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	33
Figuur 45: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	34
Figuur 46: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt).....	34
Figuur 47: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	35
Figuur 48: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	35
Figuur 49: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt).....	36
Figuur 50: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	36
Figuur 51: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	37
Figuur 52: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt).....	37
Figuur 53: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023 (© geopunt).....	38
Figuur 54: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023 (© geopunt).....	38
Figuur 55: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023 (© geopunt).....	39
Figuur 56: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	40
Figuur 57: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	43

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

